Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 19 (1218) SÖNDAGEN DEN 8 MAJ 1910. 23:DJE ÅRG.

IDUN
ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Våra amerikanska gäster

Expresidenten och fru Theodore Roosevelt.

Japan i Europa.

ALLA HA vi i våra dagar läst något om Japan och dess befolkning. Otaliga resenärer i fjärran östern ha sökt skildra detta "land af grönska och skugga", såsom Pierre Loti utropar, denna natur, hvilken, säger Kipling, ingen konstnär någonsin kunnat tillfyllestgörande återgifva, ingen skald beskrifva. För oss har också "Den uppgående solens land" fått något af sagans skimmer öfver sig, och den bild, vi göra oss däraf, har både något af det dekorativa och pittoreska, vi återfinna i de japanska tuschteckningarna och lackeringarna, och det storslaget romantiska, dessa stora japanska landskapsmålare, en Hokusai, en Hiroshighé förstått gifva uttryck åt. Och hur underbart förefaller det oss icke också, att pagodernas och tempellundarnas land nu äfven blifvit fabrikernas och järnvägarnas, att dess befolkning, hvilken vi för

En titt i den japansk-brittiska utställningen i London.

blomsterbukett, som i en enda krysantemum- eller kameliablomma finna anledning till en djup och andaktsfull meditation, som älska sina blommor likt lefvande väsen och med sådan ömhet att de, när en mycket älskad blomma dör, lägga henne att hvila vid en fridfull flods stränder!

Som vi veta, har äfven den japanska bildande konsten utöfvat stort inflytande på den västerländska. Under 1800-talets senare hälft var det företrädesvis konstnärer tillhörande den franska och brittiska skolan, som togo intryck däraf — vi behöfva endast nämna namn sådana som Aubrey Beardsley, Manet och andra af impressionisterna. Af stort intresse och icke ringare betydelse för vår egen konst lär därför den afdelning af utställningen bli, hvilken omfattar den japanska konsten, hvars mästerverk,

FRÅN JAPANSKA UTSTÄLLNINGEN I LONDON. 1. ETT BUDDHATEMPEL. 2. INGÅNG TILL ETT TEMPEL. 3. KINKAKUJITEMPLET I KYOTO. 4. DET HELIGA SKRINET.

endast en kort tid sedan ville döma som halft barbarisk, redan efter en omkring fyrtioårig renässanstid varit i stånd att mäta sig med de europeiska makterna i industriellt såväl som i krigiskt hänseende, när det gällde att mot främlingarnas intrång sätta en inhemsk och ädel kultur eller en väpnad armé.

För första gången skall nu också öster- och västerländsk kultur mötas på neutral mark inom vår egen världsdels gränser, och vi skola få tillfälle att midt inne i den världsstad, där vårt moderna lif pulserar som allra ifrigast, beundra det mest utsökta, den japanska nationen framalstrat på alla områden af modern civilisation.

I dessa dagar öppnas nämligen under den kejserliga japanska regeringens auspicier den japansk-brittiska utställningen på Shepherds Bush — den plats, där den fransk-brittiska utställningen af år 1908 afhölls — i London.

En af utställningens största attraktioner bli kanske de japanska trädgårdarna, så olika mot allt, hvad vi äro vana att se i denna väg och i många afseenden ytterst karaktäristiska för det japanska folkets smak och läggning. Ej väl hafva vi lämnat bakom oss den bullersamma världsstadens trafik och oro och trädt in genom den ståtliga, i Myajima modellerade entrén, förrän vi som genom ett sannskyldigt trolleri finna oss försatta till den kanske vackraste af alla Japans underbara trädgårdsanläggningar, Myajimaträdgården, med dess leende sjöar, hvilkas klarblå vatten smeker foten af de mossbelupna gamla templen och porthvalfven, och med dess sakta sluttande höjder, betäckta med dessa vördnadsbjudande, evigt gröna pinjer, hvilka icke få fattas i någon japansk trädgårdsanläggning.

Liksom japanen är mästare i att återgifva detaljer ur naturlifvet, så förstår han också som ingen annan att utmejsla miniatyrer efter naturen, och ett prof på denna hans utomordentliga skicklighet ha vi i de två små förtjusande miniatyrträdgårdar, som sändts till utställningen från Tokio. Sträckande sig öfver ett område af 7 fots bredd och 12 fots längd, äro de noggranna och mycket vackra kopior af verkliga trädgårdar. I den ena af dem finna vi en exakt reproduktion af det ryktbara Kinkakujitemplet i Kyoto, hvilket tack vare anordningen af grundpålarna synes flyta på vattenytan, såsom vår illustration visar.

Dessa trädgårdar äro ägnade att ge oss en föreställning om japanernas intima förståelse af och innerliga kärlek till naturen. Gent emot dessa med konstnärlig fulländning utförda reproduktioner efter naturen måste våra egna trädgårdsanläggningar framstå som med omsorg företagna urval ur en väl illustrerad blomsterkatalog. Men så har också intet folk — möjligen grekerna undantagna — varit mera genomkultiveradt än det japanska i sitt skönhetsbehof, som tränger ned i alla lifvets förhållanden och är förenadt med en fin samhörighetskänsla med naturen. Hvad skola icke dessa människor ha att lära oss om skönheten och naturen, som under den vackra årstiden reda sina hem bland skogens blommande fruktträd, som kunna använda timmar för att framkalla den största möjliga skönhetsverkan och harmoni vid ordnandet af en eller åtminstone några af dem, nu för första gången lämna Japans gränser.

En scen, framtrollad direkt ur den japanska sagodiktningens och folkpoesiens rika skattkammare, erbjuder oss "Barnasjälarnas grotta". Det finns, säger den japanska legenden, en ö i norr, där de döda barnens själar pläga samlas för att leka och dansa. Endast tre eller fyra dagar på året, då vinden blåser åt ett visst håll, är det möjligt att beträda denna grotta. I dess djupa och mystiska dunkel ler mot oss *Jizos* ljufva barnaansikte — Jizo, de små barnens milde gud. I ett hörn af grottan blir du varse en rad små sandaler, hvilka fromma och kärleksfulla mödrar ställt hit, att ej deras små måtte behöfva såra de späda fötterna mot klippornas stenar och sandens grus. Och böjer du dig tillräckligt djupt ned mot grottans botten, skall du där också finna aftryck af små barnafötter i sanden.

Liksom den japanska folktraditionen är naturligtvis äfven *Japans historia* representerad. Tolf storartade tablåer framställa för oss olika skeden af nationens historia från 2,500 år tillbaka i tiden, i det de söka måla tidens arkitektur, klädedräkt, seder och historiska prägel i allmänhet. Särskildt intressant är kanske den femte i ordningen af tablåerna, hvilken illustrerar den för sitt *kvinnovälde* utmärkta Fujiwaraperioden. Symbolen för detta tidehvarf har lyckligt funnits i framställningen af en ädling, som jämte flera damer njuter af en lustfärd i en härlig trädgårdsanläggning.

Det kvinnliga könets inflytande i Japan har för öfrigt alltid varit stort, och det är ej mer

Ärade husmödrar!
De som köpa utaf
Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl
få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla välsorterade speceriaffärer.
Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.
Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.
HR
Inreg. Varumärke.

än en skyldig honnör åt allt hvad de japanska kvinnorna uträttat för sin nation, att en af utställningens mest vidtomfattande afdelningar ägnats åt deras verk. Bl. a. beredes oss här tillfälle att få en öfverblick af "Röda korsets" verksamhet i Japan, och en jämförelse mellan hvad de europeiska och japanska kvinnorna uträttat i sjukvårdens och den allmänna barmhärtighetens tjänst skall förvisso icke utfalla till de senares nackdel. Kejsarinnan själf har gifvit sina undersåtar det mest lysande exempel i sitt uppoffrande och omsorgsfulla arbete för sårade och sjuka soldater; och äfven japanerna ha sin Florence Nightingale i en miss Sawaii, som under det rysk-japanska kriget gjorde den japanska armén ovärderliga tjänster som sjuksköterska och vårdarinna. Hon fick också mottaga otaliga bevis på soldaternas tacksamhet, såsom icke mindre än 50,000 brefkort och en oräknelig mängd presenter af delvis ganska egendomlig beskaffenhet, såsom afskjutna gevärskulor och bomber, hvilka gräfts upp ur slagfältet. Flera af dessa besynnerliga gåfvor visas på utställningen.

Äfven få vi på utställningen tillfälle att kasta en blick i Nippondöttrarnas intimare lif. Vi få se, hur de ha inrättat sitt hushåll och hur de själfva älska att kläda sig vid festliga tillfällen och i hvardagslag. Utsökta samlingar af spetsar, broderier och väfnader ge oss prof på deras skicklighet i handarbete och textilkonst. Slutligen kunna vi här äfven få ett begrepp om den uppfostran, man ger den unga japanska flickan, och olika sidor däraf, såsom musik, blomsterdekorering och konsten att servera te — hvad det sistnämnda beträffar, ha vi tillfälle att i det japanska tehuset beundra den utmärkta färdighet, hvarmed de unga japanskorna förstå att utföra det invecklade ceremonielet vid teets serverande. Skola vi därför lära oss bättre förstå dessa små graciösa varelser, hvilka "småle som det blommande plommonträdet", äro ömtåligare än glycinträdets blekvioletta blommor och tålmodigare än den mörkhyade pinjen?

De japanska kvinnorna ha emellertid ej utträngt sina europeiska systrar från ett rum på utställningen: Den afdelning, som ägnats åt engelska damtoaletter, torde skola lämna bevis på, att England ej längre vill stå efter Paris eller Wien i fråga om moderna. Här har ett synnerligen lyckligt uppslag användts, i det man i olika tablåer, lämpade för framhäfvande af de ifrågavarande toaletterna, framställer en societetsdams lif från den första gång hon så att säga utgör medelpunkten i en officiell ceremoni — dopet — till dess hon som en vördnadsvärd och åldrad dam bland barn och barnbarn intager hedersplatsen vid en familjefest. Sålunda få vi se henne iförd den eleganta toalett, hvari hon presenteras vid hofvet, i bröllopsklädning, i riddräkt såsom deltagare i ett jaktparti o. s. v.

Slutligen komma att i juni och juli hållas trenne föreläsningskurser, behandlande kvinnans verksamhet och inflytande på olika områden, såsom inom det politiska och kommersiella lifvet, på filantropiens fält, som trädgårdsmästare och jordbrukare o. s. v. Till föreläsningarna i sistberörda ämnen komma äfven att sluta sig föredrag om biskötsel, hönsafvel och andra jordbrukets och trädgårdsskötselns binäringar.

Också få vi anse, att den japansk-brittiska utställningen i London blir högeligen intressant icke blott i betraktande af de nationers egenart, som deltaga däri, utan äfven emedan den så fullständigt som möjligt söker påvisa de insatser, kvinnan gjort i den moderna kulturen.

EBBA THEORIN.

"Riddarpojkarnes sång."

JOHAN NORDLINGS dikt till och om "riddarpojkarne", hvilken, gått genom snart sagdt hela svenska pressen, har visat sig slå an i hög grad och ej minst ha svenska musici tilltalats af dess friska stämning. Sålunda ha talrika tonsättningar af dikten redan ingått till författaren, som utvalt och i detta nummer publicerat en af dem, en synnerligen anslående komposition af Richard Norén, prost och kyrkoherde i Torsåna. Kyrkoherde N. tillhör, som bekant, en af vårt lands mera populära och produktiva sångkomponister och särskildt har han tonsatt en mängd ungdoms- och fosterländska sånger af Topelius m. fl. skalder. — Beträffande den i dagsnumret publicerade "Riddarpojkarnes sång" vilja vi fästa alla ungdomsledares och sånglärares uppmärksamhet på att sången finnes att tillgå i särtryck à 2 öre pr exemplar och erhålles portofritt, om rekvisition å minst 25 exemplar insändes till

IDUNS EXPEDITION.

I renhetens tecken.

DET HAR ordats mer än nog i den sak hvarom nedanstående uppsats rör sig. Vi ha dock ej velat neka insändarinnan plats för hvad hon har att säga, äfven om hennes indignation stundom förleder henne att skatta mera åt frasen än åt den sakliga bevisföringen.

DET TALAS och skrifs så mycket och så häpnadsväckande öppet i dessa dagar. Vi unga — ty det är väl oss det närmast gäller — finna oss plötsligt i besittning af en mängd alldeles otroligt välvilliga lärare och ledare, män och kvinnor, hvilka med den vackra devisen "ljus och sanning" på sina fanor stå redo att föra oss in i de förborgade hemligheternas mest fördolda vrår.

Nåja, så förborgade ha de då ej varit. Hvarje ung människa får förr eller senare, så småningom och ur de mest skilda källor, mer än tillräcklig kunskap i dessa ämnen. Det sker rent teoretiskt, ty okunnighet och oskuld äro icke med nödvändighet identiska. Vi ha ju haft Ellen Key med sitt nya lifsevangelium och Frida Stéenhoff och Anton Nyström — ja, och de ha diskuterats oss unga emellan och vi ha vändt ut och in på våra själar såsom seden ju är nu för tiden, och vi ha varit moderna eller gammalmodiga allt efter graden af vårt personliga mod — det är inte alltid lätt att gå omkring med omoderna åsikter i teorin. I praktiken — Gud bevare oss! Det är alltjämt *comme il faut* att vara en anständig och moralisk ung flicka med ofläckad heder, men — jag bestrider att det är bara det, som förmår de unga flickorna att bevara sin dygd, tills den eclata förlofningen, de tre lysningarna och vigseln lagligt öppnat portarna till äktenskapets s. k. lustgård.

Ty det skall sägas ifrån — nu, då hela landet talar om en skandalös propaganda, öppet bedrifven på offentliga möten — det skall sägas ifrån, att det icke är vår, den *rena* ungdomens talan som föres, icke våra hemligaste, heligaste önskningar de gå till mötes med sina skamliga upplysningar. Det är en skam att förutsätta att vi begära, att vi anse som lycka och lifsinnehåll att få tygellöst hängifva oss åt könsorgier — är skamligt att tro, att vi skola tacka dem, för att de göra det möjligt för oss utan efterräkningar. När det gått så långt, då blir det skam att vara människa, ty då ha vi sjunkit långt nedom djuren.

Jag talar inte om männen. De ha ju sin egen moral, utvidgad enkom för att gifva spelrum åt deras köttsliga begärelser. Det är möjligt att en stor del af dem med förnöjelse ser att fältet blir ännu friare, förpliktelserna ännu mindre, banden reducerade till noll. Jag talar i de ärbara flickornas namn, vi som skatta renheten som vår dyraste klenod. Vi som rysa tillbaka för att gifva oss, vi som veta att den stora eviga kärleken måste vakna till flammande lif, innan vi stiga öfver tröskeln till det område, där vi aldrig mer återfinna oss sådana som vi gingo dit in.

Nu är det naturligtvis en oerhörd skillnad på att ställa omutliga fordringar på sig själf och att döma andra. Det senare bör man aldrig göra. Ingen människa kan se in i den andra, förstå hennes väsens lagar, veta huru och hvarför hon kommit dit där hon är. Men man har rätt att säga: Ve öfver förförarna! Ve öfver dem, som sätta vällustiga uslingar nya vapen i händerna, ve öfver dem, som inbilla en kritiklös ungdom att det otyglade lössläppandet af våra lägsta lidelser är synonymt med lifsglädje och kärlek. "Hvar slaf af sitt begär har en tyrann till herre." Lidelse är icke kärlek. Ingen man, som verkligen älskar en kvinna, vill draga henne ned till sin egen låga ståndpunkt beträffande könsdrifterna. Ingen oförvillad kvinna ger sig med öppna ögon in i ett dylikt förhållande. Naturen själf har gjort oss kvinnor till sedlighetens väktare. Vår modersinstinkt helgar våra drifter, hvilka vi få betala alltför dyrt för att låta dem göra sig till herrar öfver både vår vilja och vår kraft. Och äfven om risken är borta, så står medvetandet om smuts och skuld kvar — öfvermättnaden, ledan, den oundvikliga psykiska och fysiska reaktionens alla fasor. Och talet om individens frihet till lycka och njutning efter personliga kraf, utan några som helst hänsyn, faller till marken inför det faktum, att ingen människa är helt oberoende af den andra. Den gamla liknelsen om stenen, genom hvilken vattnet sättes i rörelse, tills vågorna nå en främmande strand, äger här sin fulla tillämpning. Hvem fällde det ord, som drog så vidlyftiga följder efter sig, hvem gjorde den gärningen, hvarför drabbar det och det mig eller någon annan, kanske flera led härefter? Vi äro icke här endast för vår egen skull. Vi äro led i utvecklingen, liksom denna tillvaro är ett led i vår egen. Och huru skall det släkte blifva beskaffadt, som skall taga arf efter genom ohejdade njutningar fysiskt och psykiskt depraverade föräldrar?

Må de förledande, fördärfliga stämmorna drunkna i ett skri af rättmätig ovilja och harm från alla sunda unga människor. Vi behöfva icke deras beprisade "frihet". Deras lära blir oss aldrig ett evangelium. Ännu äro vi människor med en gnista af Guds ande inom oss, med vilja till styrka i frestelsens ögonblick, medvetna om och villiga att fylla våra plikter mot oss själfva, hvarandra och de ofödda släktena. Vi trefva ej längre i mörkret, men vi vilja använda ljuset till att undgå de smutsiga försåten på vår väg. Sanningen har fråntagit nattens gärningar deras skyddande förklädnad, men de ha väckt vår afsky, ej vår sinnliga förtjusning. Vi vilja ej underkasta oss ett falskt pryderi, men ej heller ett lågt slafveri. Vi vilja vara fria, lifskraftiga, framåtsträfvande människor, men vi vilja segra i renhetens tecken.

SIGNE R—.

Begär alltid Svenskt-emaljerade
KOCKUMS KOKKÄRL
Giftfria och syrefasta.
Prisbilliga.
Fås på begäran öfver allt i hela världen.

IDUNS MODELLKATALOG
Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Riddarpojkarnes sång.

Ord af *Johan Nordling.*

Kraftigt och värdigt (ej fort). *Richard Norén.*

1. Vi ä - - ro rid - - dar - - poj - - kar vi, Och löf - - tet, som blef gif - - - - - - - vet
2. Vår lag är all - - var, lust och fröjd Att hjäl - pa och att stö - - - - - - - da.
3. Vi ä - - ro rid - - dar - - poj - - kar vi, Vi lyst - - ra och vi spa - - - - - - - na
4. Var re - - do! Hör den stor - mens il, Som ge - - nom värl - den skri - - - - - - - der,

En vår - - dag, bru - san - de och fri, Står på vår pan - na skrif - - - - - vet:
Så lyft i sång mot him - lens höjd Vår plikt och kä - ra mö - - - - - da.
På my - rans spår och fal - - kens skri, På allt, vi se och a - - - - - - na.
Håll spänd din sträng, håll blank din pil — Nu är det knopp-nings - - ti - - - - - - der.

För Gud, för kung och fos - ter-
Drag ut från själf - vets trån - ga
Det sva - ga gif - va vi vårt
Nu kny - ta vi vårt bröd - ra-

land, Hvar än dig lif - vet ställ - - - ler, Var re - - do, när det gäl - - - ler, Med hjär - ta, håg och
vrå Till sko - gens vi - da sa - - - lar, Till sven - ska berg och da - - - lar, Där fris - ka vin - dar
mod, Det tun - ga un - der - - - lät - - - ta. Det go - - da och det rät - - - ta Vi off - ra gladt vårt
band I kär - - lek och i gam - - man, Nu smi - - da vi det sam - - man Kring he - la Sveri - ges

hand! Var re - - - - - do — — —, när det gäl — — — — — — ler!
gå. Var re - - - - - do — — —, när det gäl — — — — — — ler!
blod. Var re - - - - - do — — —. när det gäl — — — — — — ler!
land. Var re - - - - - do — — —, när det gäl — — — — — — ler!

Kvinnlighetens makt.

Novell af **Elin Ameen.**

(Forts.)

PATRON såg på henne från sidan och sade med cigarren i mun: "Förstå, förstå — sådant prat; han är en ytterst obehaglig person, som jag är glad att vara kvitt, och du får söka dig ett nytt exemplar att odla och förädla, min vän, det är alltihop."

Då såg Milly något. Hon hade redan ett par gånger hört ett lätt prassel bakom häcken, när de närmade sig det hållet, och hon hade fått en dunkel, obehaglig förnimmelse af att någon eller något dolde sig där bakom. I det de nu voro tätt därinvid, blänkte det till mellan buskarnas bruna, tätt knotiga stammar, hvilkas fina, spirande löfverk ännu var glest och spädt. De bortdöende solstrålarna föllo rätt på det blänkande föremålet, och ögonblicket därefter mötte hennes ögon ett par andra ögon litet högre upp mellan häckens grenar, glödande som eldkol. Hon såg ingenting annat än ögonen och så det blanka vapnet, pipan af en pistol. Och de där ögonen och hennes sågo en sekund i hvarandras, innan hon och hennes man vände sig om för att fortsätta åt motsatta hållet. Hon förändrade icke en min, hon uppgaf icke något rop, men hennes ansikte hade blifvit dödsblekt. Hon påskyndade ej ens sina steg, ehuru hon visste, att en kula eller flera i hvilket ögonblick som helst kunde träffa någon af dem eller båda. Men i samma sekund hennes blick mötte hans, hade det kommit en blixtsnabb förnimmelse öfver henne, att han ej skulle göra det. Detta hade varit räddningen för den, som tänkt mörda, och för den, som skulle mördas. Men när de kommo midt för terrassens trappa, sade hon till sin man, i det en rysning ilade genom hennes gestalt:

"Det börjar bli kallt, kom så gå vi in."

Han följde med henne utan att märka hur förfärande blek hon var, småpratande och utan att brådska, i det de stannade här och hvar, sågo på de spirande blommorna, som stucko upp blyga, ängsliga, slutna knoppar ur den svarta mullen, plockade undan några stenar, som barn och hundar kastat på rabatterna, och gjorde anmärkningar öfver ett och annat. Mot häcken såg Milly icke en enda gång.

*

Fru Milly hade haft en natt full af oro och ångestfulla tankar. Hon trodde med all säkerhet, att hon på morgonen skulle få höra, att Björk skjutit sig. Detta tänkte hon sig som den mest konsekventa upplösningen i enlighet med hans karaktär — "de som älska så som Asra måste ju dö". Handen, som för hennes blick sänkt mordvapnet, skulle utan tvifvel rikta skottet mot hans eget hjärta, och *hon* vore den innersta orsaken till att en människa slutade så. Hon kunde inte uthärda den tanken, hvarken då det gällde honom eller någon annan. Men så fick hon händelsevis höra en af jungfrurna säga till en annan:

"Han, Björk, strök nyss förbi här tätt utmed byggnaden och såg upp åt fönstren — undrar just hvad han hade här att göra så dags."

Han lefde således, och där kunde ännu vara tid. En liten stund senare gick Milly med snabba steg vägen ner till bruket och arbetarbostäderna. Ett par gånger förut hade hon varit inom hos Björk, men barnen och guvernanten hade då varit med. Det var för resten icke något ovanligt att patronessan gick ut och in i arbetarnes hem. Hon vårdade sig om de sjuka, besökte mödrar, barn, åldringar och alla som behöfde henne, intresserade sig för dem alla och hade deras förtroende och kärlek.

(Forts. å sid. 240.)

Björgan prästgård i Kvikne där diktaren föddes.

Björnstjerne Björnson.

Några minnesord.

DEN STORA diktarrösten har tystnat, Björnstjerne Björnsons rika, hela norden befruktande skaldegärning är slut och med den ett af de mest strålande kapitlen i norsk odlingshistoria.

Det ligger ett storstiladt människolifs alla brytningar och kastningar mellan det år i förra seklets midt, då Björnstjerne Björnson, ung och jäsande af skaldisk inspiration, gaf ut sina första bondenoveller och den dag i dag, som sett hans sista litterära verk gå öfver tiljan.

Hur har icke Norge vuxit genom honom, som bar hela sitt folks viljande och sträfvande i sin själ, som representerade sitt land utåt såväl som inåt, var brännspegeln, i hvilken norrmännens både förtjänster och fel löpte samman och som först och sist framstod som förlösaren af den norska poesien med dess musik af forsbrus och hafsstorm, af mildhet och trots, dess färg af gröna åsar och glimmande fjordar, dess form af fjäll och dalstråk.

En mera ultranorsk norrman har det sträfva berglandet näppeligen fostrat inom sina gränser och en karskare karl ej heller. Orädd i kampen som ingen annan liknade han en utpost, ställd på ett högt fjäll och med en mistlur för munnen, genom hvilken han i alla fyra väderstrecken ropade ut för hela världen hvad Norge var för ett land. Och de ropen uppmärksammades, ty stämman var ej blott stark, utan också varm och klangskön.

Men en sådan mans lefnad blir oftast en bärsärkagång, under hvilken hugg gifvas och tagas i vildt mod, och Björnson tillhörde dem, som hvarken skonades eller skonade, då stridsifvern brann i hans blod. Dock, hans stridssätt var alltid öppet som hans hjärta var det, han hade något af Kulneffs kynne, krigsbussen, som "kysste och som slog ihjäl med samma varma själ." —

Nu råder djup sorg i "de tusind hjem". Alla Norges flaggdukar vaja i dessa dagar på half stång, diktaren beträder ej mera sin gård Aulestad, som sett så många af hans stora tankar blifva till och befruktande, lysande och värmande flyga ut öfver landet.

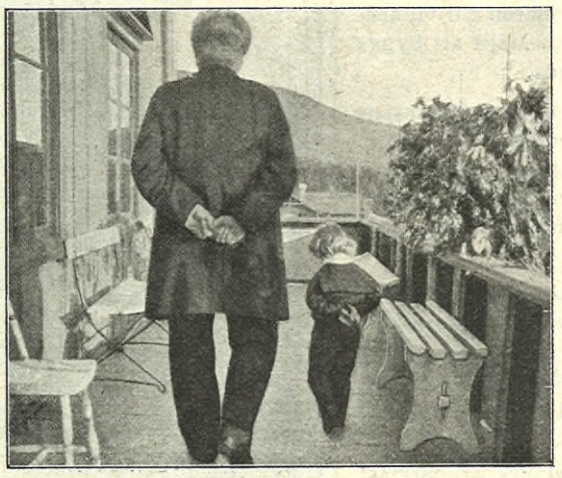

MED MORFAR PÅ ALTANEN. (DIKTAREN OCH HANS DOTTERSON BJÖRNSTJERNE LANGEN.)

SKALDEN OCH HANS MAKA SAMT DÖTTRARNA DAGNY OCH BERGLIOT.

Men var det mörkt och isigt mellan de tunga fjällen, då Björnstjerne Björnson första gången trädde fram som diktare och förkunnare, så är det nu "lys over landet" tack vare honom. — Henrik Wergeland gick på sin tid omkring i de norska bygderna och sådde frö, hvaraf han jämt hade fickorna fulla, för att de nakna fjällsluttningarna skulle klädas af grönska. Björnson var en ännu större såningsman, ty det förunnades honom att drifva mycket af sitt rika säde till växt och skörd, en skörd, som skall fortfara att ge det norska folket näring generationer framåt. —

Bland här meddelade bilder ha vi äfven satts i tillfälle att återge skaldens födelsegård Kvikne, hvilken gamla prästboning verkar som en af de fantastiska fjällgårdarna i Asbjörnsens sagor. Ett porträtt af diktaren — det senast tagna — återfinnes i Idun n:r 7 för i år.

E. H—N.

Ett Konstnärshem.

MÖLLERSKA VILLAN PÅ DJURGÅRDEN.

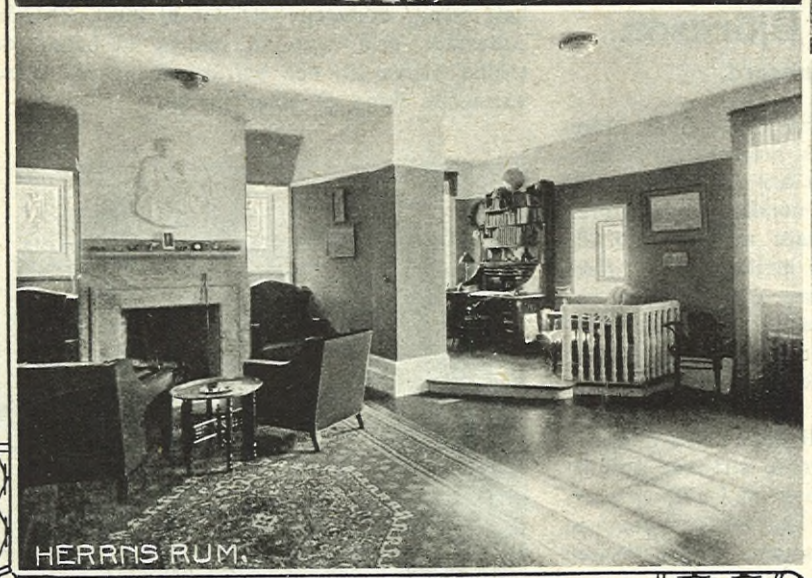

HERRNS RUM.

"MYCKET ROLIGT finns det här i världen, men knappast något som är så roligt som att bygga, och alldeles säkert ingenting, som går upp mot att få bygga sitt eget hem."

Det är chefen för K. öfverintendentsämbetet, Carl Möller, som så formulerar sin uppfattning af lifvets värden, medan han förevisar sitt nya djurgårdshem, bokstafligen taladt från källaren till vinden. Han kunde tillagt: och får man tillåtelse af Kungl. Maj:t att bygga på Djurgården, då återstår ingenting mer att önska.

Tallarnas mörker, ekarnas styrka, och björkarnas ljus, Skansens klockor och fåglarnas sång, gatornas musik bortom tystnaden, Söders lyktor längst mellan träden och aftonrodnadens lågor öfver Stockholms grå och stolta silhuett, allt detta lefver ju och växlar, tändes och dör genom dygnets timmar utanför deras fönster, som ha sitt hem på Djurgården.

Men för att återvända till den villa, som öfverintendent Möller såsom en verklig öfverintendent och riddare anstår, byggt till ett värdigt hem för sin hustrus flygel, så är det med glädje vi begagna oss af tillåtelsen att för Iduns läsare visa ett verkligt mönsterhem, som talar så tydligt som detta om skönhetsglädje, smak, omsorg och praktisk behändighet.

Exteriören är lugn och samlad, inredningen påminner väl närmast om den engelska genom placeringen af rummen med sof- och gästrum högst upp och genom de för England så karaktäristiska arrangemangen med den öppna spisen mellan ytterväggens fönster. I ett hus, där man har en väl fungerande värmeledning, kan man också bestå sig med denna annars så opraktiska anordning, för nöjet att om aftnarna i länstolen framför härden kunna se brasans ljus bryta sig mot stjärnornas.

Villan ligger något bortom Bellmansro på en kulle, dit en väg leder upp i rask stigning. Man ringer på vid stora entréen utan att veta, att öfverintendenten genom sinnrika anordningar gjort det möjligt att från köksdepartementet iaktta alla besökande, innan man lämnar det för att öppna. Granskningen har emellertid utfallit till belåtenhet, man släppes in i en rymlig, rikt spegelförsedd entré i blått, hvarifrån en dörr leder in till öfverintendentens eget arbetsrum. Där stannar man genast framför Michel Angelos Madonna infälld öfver mantelfrisen och belyst af ljuset från två fönster på bägge sidor om den öppna spisen. Här är skymningsvrån,

HUFVUDINGÅNGEN.

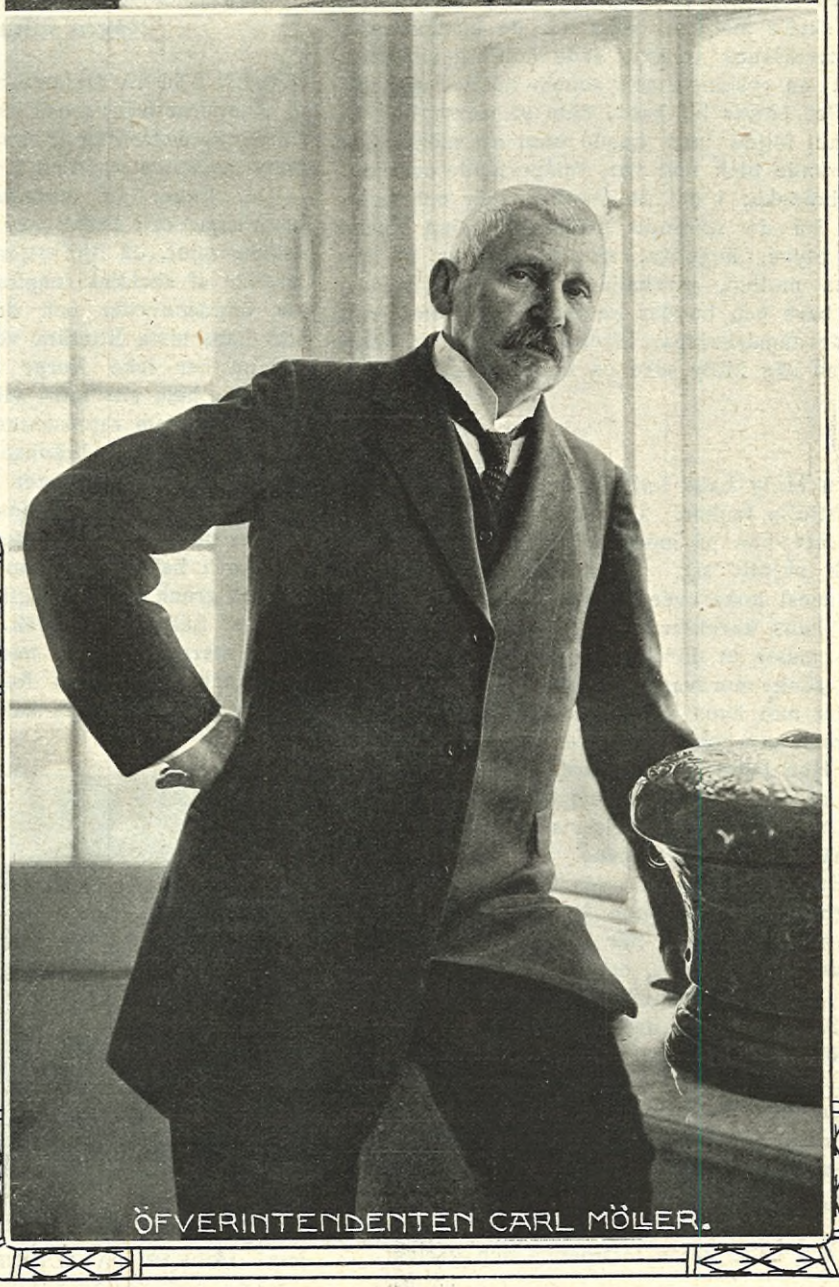

ÖFVERINTENDENTEN CARL MÖLLER.

Hos Carl & Dagmar Möller.

därom talar den inbjudande gruppen af bekväma stolar, ett annat hörn är läsvrån med bokhyllan och lampan och åter ett annat arbetsvrån, där det, förutom skrif- och ritbord, finnes ett fönster och en stol enkom för husets fru. I samma våning ligger det präktiga köksdepartementet, som t. ex. har två skafferier med olika temperatur för olika slag af matvaror och dessutom en mängd andra förträffliga anordningar till hushållets fromma. Öfverintendentens speciella stolthet är den stora kopparvasken, att den också är kokerskans kan man se, den blänker ju som solen.

En trappa upp residerar fru Dagmar Möller i ett stort musikrum, högt i taket som en kyrka, där hon har hvad hon saknade i en stadsvåning: plats att sjunga ut. En läktare i bakgrunden erbjuder en förträfflig åhörarplats för dem, som ha förmånen att få höra vår utmärkta romanssångerska. Samtidigt har man en vacker öfverblick af rummet med konstverk af Carl Larsson, Anna Boberg och andra på väggarna mot bakgrund af en japansk guldtapet och

VESTIBULEN.

STORA HALLEN.

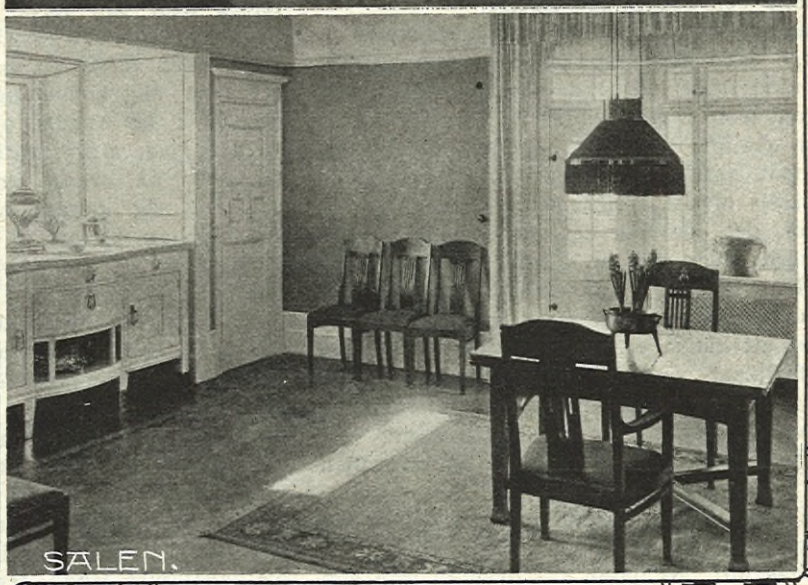

SALEN.

FRU DAGMAR MÖLLER.

Djurgårdens gröna gobelänger tätt utanför de stora fönstren. I ett hörn står en liten bronsfontän, hvars stilla plaskande ackompanjerar fågelkvittret utanför. Med fåglarna och ekorrarna på Djurgården lefver man för öfrigt i den Möllerska villan i bästa grannsämja.

En bred skjutdörr förenar musikrummet med matsalen, från hvars balkong man mellan träden ser staden skymta.

Från läktaren kommer man direkt in till sofrummen med de läckert inredda bad- och toalettrummen, af hvilka fru Möllers påminner något om en inventiöst inredd klädloge, t. ex. på Dramatiska teatern. Våra teatrar bestå väl dock knappast ens sina primadonnor med garderobsdörrar, fodrade på innersidan med spegelglas.

Ingenting, som en omsorgsfull arkitekt och husmor kunna fundera ut, tyckes vara uteglömdt, och man undrar icke på de båda makarnas glädje öfver sitt verk.

Till villan hör en ganska stor trädgårdstomt, där nu utvecklas en liflig verksamhet, och där plantornas framsteg följas med den glädje och andakt, som endast den kan äga, som för första gången ser våren växa på egen mark.

Kvinnlighetens makt.

(Forts. o. slut fr. sid. 237.)

DET VAR dock icke utan stark hjärtklappning hon nu knackade på Björks dörr. Månne han var hemma, eller hade han gått till skogen för att fullborda sitt dåd? Där kom först intet svar, men Milly hörde att någon rörde sig i rummet. Hon knackade omigen, hårdare och bestämdare för att tillkännagifva, att det var någon som måste och ville in. Det lät som en svordom där innanför, men steg kommo mot dörren, hvilken sedan långsamt och motvilligt öppnades på gläntⁿ. Men i detsamma han såg, hvem som stod där, släppte han taget om dörrlåset och vacklade som en drucken tillbaka in i rummet, i det hans ansikte blef askgrått.

Milly steg sakta innanför dörren, som hon sköt till efter sig, men där stannade hon kvar med ryggen stödd mot dörrposten.

I det lilla rummet, där eljes den största ordning och prydlighet brukade råda och som han inredt med en viss enkel, konstnärlig smak, härskade nu den vildaste oordning. På säng, stolar, bord lågo effekter kringströdda, kläder, böcker, papper och andra föremål. På golfvet stod en koffert med uppslaget lock men ännu tom.

Björks rum hade två fönster, och vid det bortersta stod hans skrifbord på tvären. På detta, bland högar af böcker och papper, skymtade Milly en tvåpipig revolver. Björk hade gått fram till fönstret och stod bakom skrifbordet. Milly såg hans ansikte endast i half profil. Hans yttre var denna dag ytterst osympatiskt, kläderna oordnade, håret okammadt, och i hans ansikte ett uttryck af hårdnackadt motstånd och obetvingad lidelse.

"Jag kommer för att fordra räkenskap af er, Björk," sade Milly med en röst, som lät fast och orädd; "för hvem var skottet ämnadt, som icke brann af i går kväll?"

Han skälfde, och hans händer rörde sig nervöst mot skrifbordets kant. Han svarade ej och vände ej sitt ansikte mot henne.

"Var det för mig det var ämnadt? Hade jag varit sådan mot er, att ni ville taga mitt lif? Eller var det min man det skulle träffa — ja, jag vet att han sårat er, att ni kunde ha rätt att känna er bitter mot honom — men inte förtjänar väl han heller, att en lömsk mördarkula tog honom bort från lifvet och hans verksamhet, från barn och — från mig!"

"Jag hatar honom!" mumlade Björk mellan hårdt sammanbitna tänder.

"Ni hatar honom, därför att han tillhör den öfverklass ni hatar och som ödet förnekade er att födas uti. Ni hatar allt hvad ni inte kan nå, jag tror ni hatar själfva himmelens stjärnor, därför att de äro utom räckhåll för er!"

Då vände han sig om och såg på henne, och där kom något underbart ljust i hans blick.

"Nej," sade han med ett vekt tonfall, "jag hatar inte stjärnan på himmelens fäste, därför att jag inte kan nå henne, men jag hatar den som ryckt ned henne, bundit henne vid jordens stoft och fläckat hennes rena glans — och som inte var värd att äga henne."

Millys ansikte öfvergöts af en fin rodnad vid den vändning hans svar gifvit hennes framkastade ord. Hon fann icke strax, hvad hon skulle säga, och medan hon tvekade, fortfor han att tala:

"Hata *er*, fru Rehn" — hans röst hade ett uttryck af drömmande vekhet — "döda *er*, aldrig, aldrig. Trodde ni det om mig? Jag, som skulle ligga vid era fötter hela mitt lif, vakta er som en trogen hund och bevara er för allt ondt!"

"Men min trofaste make, min bäste vän, mitt stöd ville ni beröfva mig, och om jag ej mött er blick där bakom häcken och sett ert vapen, hade ni nu suttit fängslad som en feg lönnmördare."

"Ja," svarade han, "det var fegt, men den förtrampade och hånade — och den djupt förtviflade — hade intet annat sätt."

"Och hvad tänker Björk nu göra?"

Han skakade på hufvudet och såg med en dyster blick ut genom fönstret.

"Kulorna finnas ännu kvar i revolvern," sade han.

"Ånej, det gör ni inte, då hade ni gjort det strax; men jag är glad, att ni inte gjorde det."

"Tror ni jag är feg, att det är därför jag inte ännu . . ." afbröt han henne med ett stolt kast på hufvudet. "Lifvet har ingenting att ge mig, som håller mig kvar, ingenting annat än min gamla fattiga mor där uppe i stugan under åsen — och ännu en till."

"Det är redan mycket, om det finns två, som ännu hålla er kvar och göra lifvet värdt att lefva. Och ni *skall* lefva, för den gamlas skull i åsstugan och för min skull."

Han ryckte till och gaf henne en underligt frågande blick.

"Ja, för min skull", upprepade hon och såg på honom med en full, fast blick; "men ni skall också lefva för er egen skull. Ser ni, Björk, jag trodde så på er" — hennes röst fick en varm innerlighet — "fastän jag såg, att där hos er fanns djupa afgrunder af mörker, af ondt och hat; men jag såg också mycket stort och godt och vackert, som endast behöfde lockas fram i ljuset för att få kraft att utvecklas till sin rika fullhet. Och jag trodde, att det var mig beskärdt att utföra detta liksom att också utveckla er rika begåfning. Intet i lifvet har intresserat mig så som människor — helst undantagsmänniskor — och genom att söka förstå dem och lefva mig in i deras själslif, har mitt eget inre lif växt rikare. Jag trodde mig också förstå er, och jag kände glädje af att veta mig kunna ingripa frälsande och befriande i ert andliga och materiella lif. Inte menade jag, att ni alltid skulle gå som arbetare här på bruket, utan när tiden var inne och jag såg klarare, hvad som bäst passade, ämnade jag hjälpa er till det. Och jag vill ännu göra det — därför att, trots allt, tror jag ännu på er."

Hon log ett litet vackert leende och nickade liksom bekräftande åt honom. Han såg ännu alltjämt med en obestämd undran på henne, men också med trots och misstro, men vid hennes sista ord blef han synbart djupt gripen.

"Ni skall resa — det hade ni ju också ämnat, och vi ha talat om det många gånger. resa långt bort, till Amerika, frihetens, jämlikhetens, arbetets, intelligensens och de rika möjligheternas land. Hvad ni skall uträtta där, hvilken bana ni skall välja, kan inte jag här stå och föreskrifva eller utstaka. Ni har förmåga till allt hvad ni vill, och jag *vet*, att ni skall komma fram, upp. Och se här" — hon tog ur flickan upp ett försegladt kuvert — "här är respengar och något att börja med; jag vet, att ni inte har samlat något, och det vet mor i ryggåsstugan också . . ."

Björk gjorde en afböjande rörelse och ämnade säga något, men hon fortfor:

"Ja, jag vet, er stolthet och allt det där, er förödmjukelse — men så behöfver ni inte känna. Det är ingen allmosa jag ger för att få er bort, ur landet, ingen ett medlidsamt hjärtas gåfva, jag menar det endast som ett lån — ni kan ju skicka mig en revers på det — och jag *vet*, att ni skall betala igen det. Jag väntar det af er liksom jag väntar, att er framtid skall förverkliga mina förhoppningar."

Hon gick fram och lade kuvertet på skrifbordet. Han rörde sig icke, och där kom ej ett ord öfver hans läppar. Hon såg dock, att där skett en stor förvandling med honom, att hans hårdhet och högmod, hans hat och bitterhet smält som snö för solen. Det ryckte i hans ansikte, och hans bröst arbetade häftigt, som vid återhållen gråt. Han var så helt under inflytande af den förtrollning hennes personlighet, hennes röst och blick utöfvade på honom, att han blifvit mjuk som ett vax, och hon kunde få honom till allt hvad hon ville, önskade och hoppades.

"Och nu, farväl, Björk; ni kan ju förstå, att jag inte nu kan räcka er min hand till afsked, men när ni en gång kommer tillbaka, för det gör ni, ligger så lång tid emellan den dagen och i går, att jag då kan ge er den välkomnande. Och så skall ni skrifva till mig, inte nu snart, men längre fram, när ert lif vunnit stadga och mål och ert bref kan ge mitt hjärta glädje. Jag tar inga löften af er om någonting, den ena människan bör aldrig taga löften af den andra, som omständigheterna kunna tvinga henne att bryta, många gånger till oändligt kval och ve. Det är alldeles nog, att jag tror på er! Farväl!"

Hon böjde på hufvudet till hälsning och gick.

Under vägen hem vandrade hon i djupa tankar, men med ett ljust skimmer öfver sitt ansikte. Alltid detsamma från tidernas början till tidernas slut! Det evigt kvinnliga! För kvinnans skull hade strider utkämpats, riken gått under, mord och alla brott föröfvats, antingen hon varit en skyldig eller oskyldig orsak därtill. Men kvinnan hade också makt att hela och frälsa. Hon trodde sig i dag ha räddat en själ, som för hennes skull varit nära att gå under. Bara genom sin starka tro på det godas seger öfver det onda och genom att få den mannen att också tro på sig själf och på henne. Minnet af henne och den starka, fast otympliga kärlek hon utan att vilja det väckt hos honom, skulle bli hans ledstjärna och göra vägen klar för honom till det rätta. Och för henne skulle det också bli något stort att minnas.

En banbryterska.

JOHANNA HEDÉN.

ENDAST den, som af praktisk erfarenhet vet, hvilken energi det kräfves till att förmå kvinnor att bilda en yrkessammanslutning, kan till fullo uppskatta den bragd som fru *Johanna Hedén* utförde, då hon redan för 25 år sedan lyckades att i Göteborg åvägabringa den första facksammanslutningen bland Sveriges barnmorskor. Fru Hedén, som vid 21 års ålder aflagt barnmorskeexamen och år 1863 blef den första examinerade kvinnliga fältskären i Sverige, var, då sammanslutningen bildades, instruktionsbarnmorska vid Göteborgs barnmorskeundervisningsanstalt. Denna var emellertid endast ett första led i hennes arbete för sin kårs höjande, på hennes initiativ hölls det första allmänna svenska barnmorskemötet i Stockholm, och bildades sedermera barnmorskornas sjuk- och begrafningskassa. Kårens eget fackorgan kom likaledes till stånd genom hennes energi.

Talrika hyllningar icke blott från det jubilerande sällskapet i Göteborg, men ock från kamrater landet rundt ha också i dessa dagar nått fru Hedén i Örebro, dit hon nu på äldre dar dragit sig tillbaka.

PRIMA REG. WARUM.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

Salamander alla sorter.
Dam- & Herr-Skodon Enhetspris **15,—** Lyxutföring 18,—
MÄRKE SALAMANDER

Konst och konsthandtverk.

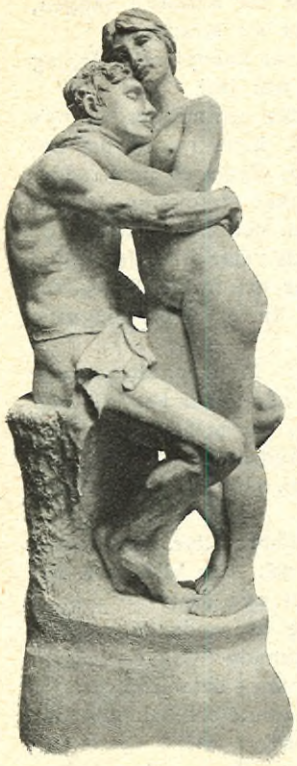

TRÖST. GRUPP I GIPS AF JOHN BÖRJESON.

DET ÄR I ALLMÄNHET svårt att ge en konkret framställning af ett lifsverk, det låter sig knappast fångas eller mätas i ord. Men vid en minnesutställning af en utöfvande konstnärs hela afslutade produktion, sådan som den, som nu är anordnad i Konstakademien af professor John Börjesons arbeten, får man, så långt det är möjligt, en sammanfattning af den dödes hela konstnärsgärning. Det är öfver ett hundratal arbeten, som här utställas, tillkomna under perioden 1872—1910 och likväl saknas en del af hans verk. Det är med rörelse man bredvid hans arbetsrock finner samlade de verktyg med spår af leran, som den flitige mästarens hand till sist ej förmådde hålla. Ingen svensk skulptör af den äldre generationen torde vara så vida känd och uppskattad som John Börjeson. — Genom sina många statyer har han ju också rest sig själf minnesmärken öfverallt i vårt land — och det torde därför vara öfverflödigt att nu i detalj genomgå hans kända verk.

*

Det ligger nu så många månader mellan oss och utställningen i somras, att man rent af finner det äga nyhetens behag att besöka Föreningen Konsthandtverks lilla utställning vid Biblioteksgatan, och ånyo beskåda alstren af olika slags konstflit: möbelarkitektur, konstsmide, keramik, träskulptur och textilkonst — den senare dock minst företrädd. De bärande namnen på denna utställning, där dock endast godt arbete tyckes ha sluppit genom censuren, äro tusenkonstnären Sandberg, med konstsaker i täljsten, lergods, tenn, trä och smide, vidare Olof Ahlberg, som dels utställer ett par vackra björkmöbler, åtskilliga saker i tenn och smycken i koppar och silfver med ovanligt fina toner i vinden, Färngren, hvars arbeten i koppar och emalj äro kända från utställningen, samt Sandin, som förfärdigat den originella ekmöbeln med intarsia, tillhörande den rumsinteriör vi meddela. De kvinnliga utställarna äro hvarken så många eller så produktiva denna gång, man uppmärksammar en dräkt, sydd och komponerad af Anna Ahlberg. Priserna på de utställda arbetena äro synnerligen rimliga, och utställarna komma helt visst att få god afsättning.

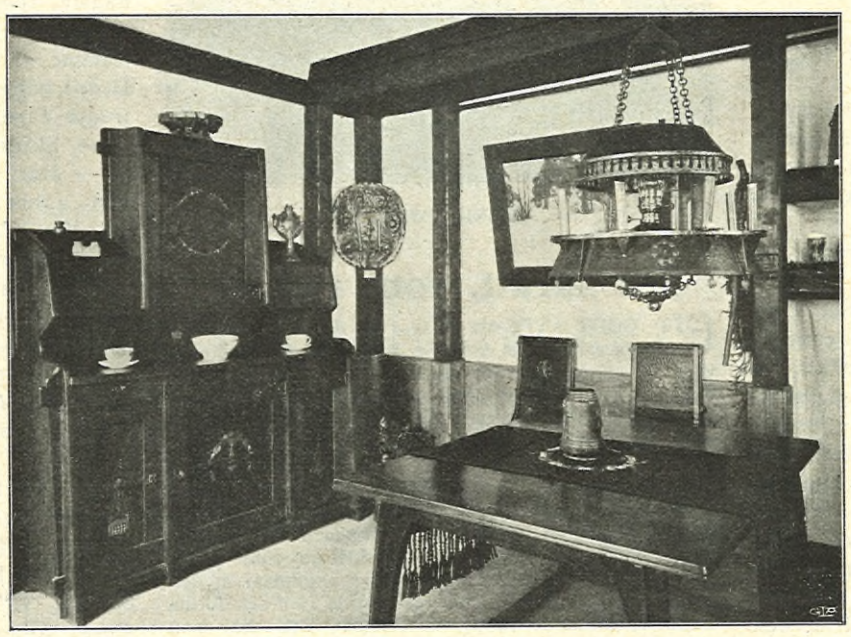

MATSALSMÖBEL I EK: AF BILDHUGGAREN N. A. SANDIN. FÖRENINGEN KONSTHANDTVERKS UTSTÄLLNING. A. BLOMBERG FOTO.

*

FÅNGEN VIKING. BRONS AF JOHN BÖRJESON.

Konsthandtverkarnas gille har i Konstnärshuset anordnat en utställning af engelskt konsthandtverk, som det är synnerligen intressant att jämföra med vår egen. Hvad man mest beundrar bland denna stilfärdiga engelska konst, som frammanar minnet af engelska murgrönsklädda tegelvillor, omgifna af all den engelska vårens oändliga rikedom af ljus grönska och blom, är de konstnärliga tapeterna, glasen samt bokkonsten.

Två människor.

Berättelse af **Sigurd v. Koch.**

EN VARELSE, som liknade en stubbe, mossig af ålder, stod och gräfde i jorden. Det var den ena människan — det var mossvikaren. Då och då kastade han misstänksamma blickar såsom vädrande en fara.

Han gräfde vidare. Men bakom fähusknuten satt ett ansikte på helspänn, dess ögon trängde ur sina hålor af nyfikenhet och det var placeradt på en knotig kropp med armar smala som trådar och med fingrar som klor. Kring ansiktet dansade hårets totvor som lafvarna i en tall.

Detta var den andra människan.

Hon såg ut som en häxa, var mossvikarens hustru och ville se, hvar mannen gräfde ned sina penningar.

I Mossviken mellan Stentjärn och Silfverträsk, djup inne i de stora skogarna, låg deras dystra boning. Det var en mil till andra människohem och här mellan träden spelade stormen nattliga spöksymfonier i skogstopparna, här låg den stora kusligheten på lur och här bodde de två människorna, mannen 70, kvinnan 69 år. Stugan var en förfallen torparkoja med puckel på taket och ingen själ förstod, hur tre kor kunde födas, när ingen slåmark fanns. Men korna lefde som i trolldom. På vintern stodo de tjudrade i ett lider, där regn och snö gick genom taket och där de hade svårt att röra hufvudena.

Under den tiden låg gubben till sängs, men på somrarna önskade han bidra till husets uppehälle. Som han haft fiolhufvud i ungdomen tog han till att spela blind inne på fastlandet, samtidigt spelte han fiol, och se det lockade pengar ur den ovilligastes fickor, ty gubben kunde konsten att se rörande ut. Det blef mest 2-öringar, men hvad betydde myntets storlek, det var mängden som gjorde't, och när så Oskar-Fredrik på höstsidan kom roende, var båten duktigt nerlastad och se, sommarens fångst utgjorde hela påsar med kopparslantar. Det var dessa gubben gräfde ner. Därför var det ofta vanskligt att köpa för de pengarna, ty de voro ärgiga ända till oigenkännlighet af att hvila i jordens sköte.

Gumman tjänade, hon också, på sitt håll och gräfde med sin spade och så öfvervakade makarna hvarandra. Men det var aldrig någon svårare träta i det huset, blott en stadig vaksamhet å ömse sidor.

— Oskar-Fredrik! ropte gumman bakom stugan, ty hon ville inte visa att hon sett den sista penninggrafven, jag sir båt på sjön, vi får städa i stugan.

Oskar-Fredrik reste sig motvilligt och såg prästen komma roende. Paret vandrade in i kojan och började röja undan, ty prästen kom helt visst att stiga opp, kommunalen var inte betald.

— Gör snyggt under kalfven, sade gumman, så rustar jag om hönsena.

Gubben gick till spisen, där den lille kalfven stod tjudrad, och började städa under honom. Kalfven bölade sakta af glädje öfver den nya halmen och det gjordes så fint som förhållandena kunde medgifva.

— Han har någon med sig, sade gumman, är väl aldrig länsman?

— Ja, låt'en komma, sade Oskar-Fredrik, här finns min lif och ande ingenting att ta.

Det var på senhösten och solen satt liten och njugg i skogskanten och tittade ner på den lilla kojan med sitt puckelryggiga tak och sin rasade skorsten. Det var en ynkedom att se och solen visade sitt förakt genom att snart gå ned, och just, när den gick, kastade den ett sista blänk mot fönstret och då såg man två par spejande ögon i glaset, hvilka ängsligt bevakade backsluttningen.

Likt två skygga och oroliga djur gingo de båda gamla omkring och väntade sitt främmande. Ändtligen i mörkningen hördes tramp och prästen och fjärdingsman sköto rygg i den ynkliga dörren, som ville falla öfver dem af skröplighet. När de kommit in, ansikte mot

GLÖM! nu icke att **i tid** förse Eder med ett ex. af **IDUNS MODELLKATALOG N:r 2** för **vårsäsongen.** **Flera hundra** vackra modeller! ärgtrycksomslag! Pris: 60 öre.

ansikte med kalf och höns, funno de gubben i sängen och häxgumman i färd med strumpstickning i spisen.

— Goddag här inne, sade pastorn, hur mår gubben?

— Åjo, han är sjucklig af sig och blir liggandes för jämnan, det är ryggmatisten, som huserar så okristligt i kroppen på'n.

— Ja, då få vi vända oss till gumman. Hör nu, jag tycker inte om, att ni hugger ved i min skog, sade pastorn, ni har er plats omkring stugan och därmed basta.

— Jestanes, goa pastorn, inte har vi...

— Ja, det tjänar ingenting till, drängen såg er och jag ber er bara låta bli. Ser ni fjärdingsman här, hva?

— Hör du Oskar-Fredik, inte ha vi huggit i pastorns skog, frågade gumman och lyfte på täcket, så att mannens mossbelupna ansikte blottades.

— Um, um! sade gubben, och spelade dödssjuk på ett utmärkt sätt.

— Men har ni verkligen så trångt i lagårn, att ni måste husbärgera kalfven inne? frågade fjärdingsman.

— Ja, goa befallningsman, vill han inspektera, så får han si, hur pass rumsligt di har'et.

— Jo, nog är det trångt, försäkrade pastorn, men det är då också galet, att hålla tre kor på en plats, som ej kan föda en.

— Ja, klaga på den fattige, det är obetydlig konst, men si hjälpan, de blir värre.

— Å, ni äro inte så barskrapade efter hvad det spörs, sade pastorn med blink i ögonvrån och i det han rätade på bussen, kom det sakta och med inneboende visshet: — Folk säger att Oskar-Fredrik har två tusen på banken och i jorden.

— Kors i Jisse namn, skrek gumman, hennes hårtofvor dansade om henne och hon hoppade ner ur spisen, så att sotet rök. Hvem har sagt det?

Ögonen stodo på skaft och pastorn måste lugna: — Såja, ingenting att vara orolig för, jag önskar att jag vore hälften så rik, min gumma. Krya till sig nu, Oskar-Fredrik, och lämna skogen i fred, när han blir rask, sade pastorn, och ville gå, men den gamla trugade och bad att få se pastorn på en kaffetår, för den stod just och kokade. Men fjärdingsman, som druckit kaffe i det huset en gång förut för länge sedan, gjorde ett tecken, som pastorn förstod och han tackade nej och därpå stegade myndigheten i väg, kom ut i köket, sköt rygg än en gång under den ynkliga dörren och fick frisk luft i lungorna efter ladugårdsstanken där inne. — Fy fan! sade fjärdingsman. Sist jag var här, drack jag kaffe i tvålkopp och de andra hade spilkummar och gräddsnäckor, och förbaska mig om inte kaffet var kokt på halm.

— Ja, bara de läto bli skogen, så få de koka kaffe på hvad de behaga, muttrade pastorn.

Och de försvunno ned för backen.

Oskar-Fredriks mossbelupna hufvud sköt upp ur täcket: — Har dom gått? frågade han.

— Ja, nu kan du stiga upp, sade hans hustru, och Gud välsigna dem att de inte stannade till kaffe, ty sant till sägandes hade jag inte en brökant i lådan.

Häxgumman var af tattaresläkt. Hennes mor hade gått land och rike ikring med henne som liten, dragit positiv och visat vackra fåglar i bur. Och när Helena vuxit upp, hade hon en midsommar dragit förbi på Ytterön, fått se den då ståtlige spelmannen Oskar-Fredrik och en tid därpå blifvit gift med honom.

Det var 35 år sedan dess, men tattarblodet rann ännu varmt i ådrorna och ögonen kunde skjuta blixtar.

Den gamla kärleken, som blomstrat en midsommardag kring majstången, den var nu rostad och möglad af år, af sysslolösa dagar och snikna begär, och hvad som fanns kvar räckte till att hålla spaden i gång, för att med den gräfva grafvar åt penningar, som aldrig skulle glädja någon människa. Åren gingo och mossan växte allt frodigare på dem och på den gamla kojan i skogen. Barn hade de aldrig haft, längtade ej heller därefter och de voro skydda af människorna för sin snålhet och sin dolska uppsyn.

Hösten gick fram i skogarna och blef vinter. Julen kom med snöstormar och skeppsbrott längs kusterna. Och den gamla frågan kom, om man skulle våga sig till handelsboden för anskaffande af mat och ljus till julen. Oskar-Fredrik, som vid denna tid dåsade i sängen, bragte frågan i allmänhet att stranda:

— Vet du, Lena, vi har knappt råd i år, jag tror vi reder oss, hvad tror du?

Och så gick julen i dås och mörker och nya året stegade fram. Då kom ryktet om det stora fiskafänget söder på. Fiskaren på arrendegården hade fått så mycket strömming, att han måst skära hål på noten och låta stimmet gå och ändå var det tusentals valar stängda. Som mannen saknade trummor att frakta fisken till torgs, gick budet rundt ön, att hvem som ville fick taga.

Och det togs rundligt. Men ryktet anlände sist till Mossviken, och när Oskar-Fredrik med andan i halsen kom dit, var strömmingen röd af ålder. Men Oskar-Fredrik tog båten full och, när han kom hem, lade han i trummor och saltade uppå.

— Nu har vi vinterfödan klar, tack herre Sebaot, sade gumman och var blid mot den högste, som välsignat det nya året.

Och det åts strömming hvarenda dag. Men framme i februari sjuknade Oskar-Fredrik. Denna gång spelade han inte — det var allvar. På tredje dagen var det nästan ute och han stönade:

— Skicka efter doktorn!

— Här kommer ingen öfver till doktorn, min gubbe, nog vet du att blåsten har lagt hel väg. Var lugn, Oskar-Fredrik, här i Mossviken få vi allt själfdö! Men innan du blir glömsk, kan du säj mej, hvar du gräfde ned de näst sista spelpengarna. De sista såg jag, hvar du lade, men de näst sista! skrek hon.

— Jag minns inte, stönade han.

— Jo, du minns, om du tänker.

— Jag minns inte, för det är gräfdt på många håll.

— Säg hvar du gräfde, så att jag har till begrafningen, sade gamla Helena och borrade ögonen i mannen.

Då omtalade han, att en del låg i myren och en del vid stranden till Silfverträsk, bakom stora tallen. Så vardt gumman lugn och ett par dagar därefter dog Oskar-Fredrik. Hon torkade sig med förklädet i ögonvrån, lade honom på vedkälken och fick honom ut i boden.

Där låg Oskar-Fredrik! Och den fuktiga februarivinden, som var hafvande med snö, kom mot kvällningen med drifvor som täckte sidor och spåntak med ett hölje, mjukt och ogenomträngligt.

Andra dagen efter dödsfallet satt hustrun i köket, stel, kall, förvirrad. Hon hade ingen haft att klaga sorgen för, ingen att hjälpa sig. Ute i farstun stod ännu mycket af den vinterströmming kvar, som lagt hennes man i grafven. Men gamla Helena hade tattarblod och kunde inte ana att strömmingen varit skämd.

— Vi som hade rustat oss för vintern, sa hon bara, vi hade allt, som var behöfligt och så skulle han dö. Så tog hon spett och spade och gick till Silfverträsket. Men när hon fått upp jorden bakom stora tallen, hvilket var svårt, då det kälat hårdt, kunde hon ej se spår till gräfning. Hon förstod då att mannen lurat henne. Den gamla gick till myren för att där på angifvet ställe försöka bättre lycka.

Lika litet fann hon. Då gick hon hem och i bitterhet och hån hötte hon med händerna åt vår Herre, som ställt det så uselt för henne. Men när det inte hjälpte, kastade hon sig i den gamla sängen, där mannen dåsat bort sitt lif, och grät en bedragen människas stora och långa gråt.

— — Snön började åter falla. Tung och våt fastnade den på rutan. Det hulade hemskt i spjället och det eländiga rummet mörknade. Kalfven bölade af hunger och köld, hönsen sutto hopkrupna af rädsla i spisen, katten skrek.

Af två människor var den ena död.

Den andra hade icke långt igen. —

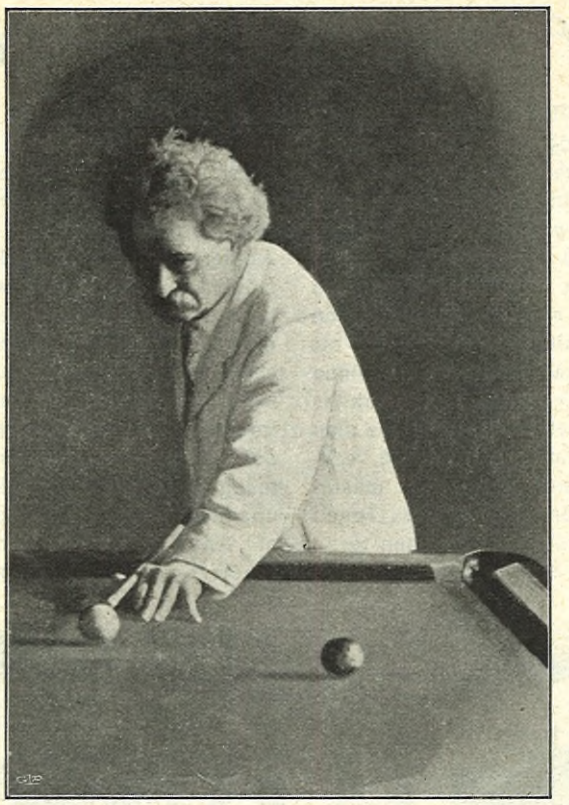

MARK TWAIN.

Ett skratt, som tystnat.

ETT GODT SÄTT att få svar på den trots allt oafgjorda frågan om kvinnan saknar sinne för humor, vore att undersöka om hon saknar sinne för Mark Twain. Ty den som förblir likgiltig och allvarlig inför Mark Twain när han med sin högtidligaste min säger sina mest befängda saker, den torde väl kunna sägas sakna humorns gåfva. Mark Twains bästa arbeten, de, som roat flere kontinenter, äro skrifna för ganska länge sedan när den nu i dagarna vid 74 års ålder aflidne författaren stod på höjdpunkten af sin produktion, men "Tom Sawyer" och "Huckleberry Finn" segra med samma oemotståndlighet öfver ungdomar af den senaste generationen, som de gjorde förr och förmå också bibehålla de vänner de en gång fått. När man nu slår upp dessa böcker på nytt, är det icke blott med ett vemodigt leende öfver hvad som roade en förr, den burleska komiken och de tokroliga situationerna locka alltjämt till ofrivilligt löje. Af Mark Twains stora produktion torde knappast några böcker vara så uppskattade som dessa. Hans egna erfarenheter från hans ungdoms oroliga vagabondår, som sammanföllo med Mississippistaternas egna, gå här helt visst igen och det är inte en slump att det är den stora floden själf, som rullar genom skildringarna, förande med sig all sköns brokigt folk på sin rygg.

Under de senare åren gick hans produktion tillbaka, ej ens hans förut uppnådda världsrykte förmådde suggerera hans läsekrets till att skratta åt hans stelnade och manierade humor på samma sätt som åt den forne Mark Twains. Då han emellertid förlorat hela sin förmögenhet, måste han för att försörja sig och sina döttrar fortsätta sin skriftställarverksamhet. Han utgaf äfven för några år sedan under sitt eget namn, Samuel Clemens, en bok om Jungfrun af Orléans, hållen i gammal krönikestil och full af vördnad och värme. Det berättas emellertid att publiken ej ville ta honom på allvar och misstroget granskade boken för att komma underfund med om ej Mark Twain var gömd någonstädes och skrattade åt sina läsare. Han var dömd till humorist.

Om hans bisarra personlighet och vanor äro många anekdoter i svang, som nu på nytt vid hans död gå genom pressen. Med sina många egendomligheter och sitt icke alltid så salongsmässiga uppförande var och förblef han dock alltid en hedersman.

Vår bild visar honom i biljardrummet i hans villa i Connecticut, där han också afled.

Från scenen och estraden

TIDNINGSKUNGEN heter Dramatiska teaterns senaste nyhet. Namnet inger löften om en intressant sedebild från den moderna journalistikens arbetsfält, men i själfva verket stannar det vid blotta ansatserna. Hela fabeln med den smarte tidningschefen, ägaren af 140 af Englands tidningar, för hvilken de stora upplagorna är allt, de moraliska och ideella synpunkterna platt intet, men som likafullt framstår som en stackare, då det gäller, gör ett främmande intryck och tröttar dessutom till följd af den odramatiska behandlingen.

Spelet räddade stycket från att alldeles falla till jorden. Hr Olsson återgaf den store tidningsägaren med en verkningsfull imperatorston och hr Hedqvist hade skapat en fin, ehuru något väl indolent typ af den svårt ansatte ministern. Fröken Borgström gaf ännu en af sina vackra, ömma kvinnogestalter och visade sig, jag vet ej för hvilken gång i ordningen under säsongen, i utsökta toaletter.

Vasateatern har däremot gjort ett lyckligt grepp med "Pariseränkan", en fransk fars, skrifven med verkligt godt humör och utan alltför mycket virrvarr i handlingen. Teaterns bästa krafter paret Winnerstrand, hrr Lundberg, Hedlund m. fl. dra försorg om utförandet, som också är det bästa.

Fröken Kate Meyer som Gilette i farsoperetten "Hvar bor hon då?" på Södra teatern. Atelier Jæger foto.

Södra teaterns farsoperett "Hvar bor hon då?" bäres helt och hållet af gracen och charmen hos den danska gästen fröken Kate Meyer, som innehar hufvudrollen. Hvad skulle icke hon med sin stora, friska röst och sin utmärkta dramatiska talang kunna åstadkomma på vår operettscen! Här stod hon visserligen också i första planet, men uppgiften liksom hela stycket är af den svagsinta natur, som undandrar sig bedömande. — På Folkteatern ges ett riktigt bra folkstycke af Algot Sandberg, "Skepparegatan 40", som tillika spelas förträffligt och följaktligen torde komma att hålla sig säsongen ut.

*

Operans fjärde symfonikonsert med Schuberts ofullbordade h-moll-symfoni och ett Requiem af italienaren Sgambati verkade alltigenom med förnäma medel. Men de förnäma medlen snudda stundom vid tråkighetens gräns, och Sgambatis tonskapelse förmådde, trots all formskicklighet och religiös värme, ej i nämnvärd grad rycka åhöraren med sig. Körerna utfördes af Filharmoniska sällskapet, hvars sopraners samsjungning och renhet kunde ha varit bättre.

ARIEL.

TILL FRUKOST

hvarje dag bör Ni äta

Vargårda

HAFREGRYN — HAFREMJÖL

och Ni grundlägger därmed Eder hälsa.

Specialegenskaper: Genom den gulaktiga, mineralrika proteinhinnan: närande, dryga, fin smak. — Tillverkas under läkarekontroll. —

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 8—14 MAJ 1910.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff af svinfilé med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med tunnbröd. Middag: Klar buljong med strimlor af tryffel; krustader med hummerstuffning; fricandeau på kalf med brynt potatis och pressgurka; polsk äppelkaka med vispad grädde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med äggröra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttkroketter med champinjonsås; rabarbersoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på kalf (rester från söndag) med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med klimp; stufvad gädda med potatis.

ONSDAG. Frukost. Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med potatis; chokladsoppa.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; färserade ägg med grönsalad; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekta plättar (rester från torsdag) med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med potatis; b'skvipudding.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekta köttbull'ar (rester från onsdag) med stekt potatis. Middag: Paltbröd med fläsk; rödvinssoppa med skorpor.

RECEPT:

Klar buljong (f. 6 pers.). 2½ kg. märgpipa eller oxref, 3½ lit. vatten, 1 msk. salt, 5 hvitpepparkorn, (1 liten morot, 1 liten bit selleri).

Till klarmedel: 1 hg. af köttet, benfritt, 1 ägg.

Beredning: Buljongen bör kokas dagen innan den skall användas. Köttet, som helst bör vara nyslaktadt, tvättas med en duk doppad i kallt vatten, skäres i bitar och benen sönderhuggas. Köttet och benen nedläggas i en hög buljongskittel, med tätt slutande lock hvarefter det kalla vattnet och saltet tillsättas. Kitteln får därefter stå vid sidan af elden omkr. ½ tim. Kitteln sättes sedan öfver elden; när buljongen kokar upp, skummas den väl och hvitpepparkornen samt rotsakerna, om sådana önskas, iläggas. Buljongen får därefter sakta koka omkr. 6 tim. Köttet tages upp med en hålslef och buljongen silas genom hårsikt. Följande dag aftages allt fett noga. Det råa köttet skrapas fint och blandas med det lätt uppslagna ägget. Buljongen hälles i en kastrull och när den är het ivispas köttet, och buljongen får under vispning ett godt uppkok. Den silas därefter genom en i hett vatten urvriden servett eller ylleduk, upphettas och afsmakas med salt och peppar samt serveras med klimp, vindböjtlar, ostbeignet, pastejer eller grönsaker.

Polsk äppelkaka (f. 6 pers.). 8 stora äpplen, 1 msk. smör, ½ kkp. socker, 2 msk. vin, 1 msk. mjöl, ½ lit. söt mjölk, 3 ägg, 1 msk. socker, 20 gr. sötmandel.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Äpplena skalas och läggas i en syltgryta tillsammans med smöret, sockret och vinet. Grytan skakas öfver elden, tills äpplena äro mjuka, då de läggas i en smord pajform. Mjölet och en del af mjölken blandas till en afredning. Den öfriga mjölken kokas upp och afredningen ivispas, hvarefter de med sockret vispade äggulorna, den skållade och hackade sötmandeln tillsättas, och massan får sjuda, men ej koka. Pannan aflyftes och vispningen fortsättes tills krämen svalnat, då de till hårdt skum slagna ägghvitorna nedskäras, massan slås därefter öfver äpplena. Formen insättes i ugn, och kakan får grädda i god ugnsvärme omkr. ½ tim.

Äggröra (f. 6 pers.). 6 ägg, 4 kkp. gräddmjölk, salt, socker.

Till kastrullen: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Äggen vispas väl med mjölken och kryddorna tillsättas. En kastrull eller spilkum smörjes med smör, äggblandningen hälles däri, ställes i vattenbad och vattnet får koka sakta tills äggröran stadgat sig. Den upphälles på varmt serveringsfat och garneras med persilja samt serveras till stekt kött, bräckt korf eller skinka.

Champinjonsås (f. 6 pers.). ¼ burk champinjoner, 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. mjöl, champinjonspad, 6 dcl. tunn grädde, salt, hvitpeppar, socker, 1 äggula.

Beredning: Champinjonerna skäras i lagom stora bitar och fräsas väl i smöret. De upptagas och smöret urklämmes väl, hvarefter smöret fräses med mjölet och champinjonspadet samt grädden tillsättas. Såsen får därefter koka under rörning i 10 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och afredes med äggulan. Den får sedan endast sjuda och serveras i särskild såsskål.

Klimp (f. 6 pers.) 2 msk smör, 6 msk. mjöl, 4 kkp. mjölk, 8 stycken bittermandlar, 1 msk socker, 2 ägg.

Till garnering: ½ knippa hackad persilja.

Beredning: Smör och mjöl sammanfräsas, mjölken påspädes litet i sänder, hvarefter massan får under flitig rörning koka 15 min. Kastrullen aflyftes, den skållade och rifna mandeln, sockret och de uppvispade äggen tillsättas och klimpen får sjuda öfver elden, tills den blir tjock. Den upphälles i vattensköljd porslinsform och uppstjälpes när den är kall och garneras med den sköljda och hackade persiljan.

Stufvad gädda (f. 6 pers.). 1.2 kg. gädda, 2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 2 hg. smör, 2 msk. hvetemjöl, ¼ tsk. hvitpeppar, ¼ selleri, 2 små rödlökar, 6 msk. groft hackad persilja, 3 dcl. vatten, 1—2 äggulor.

Beredning: Gäddan rensas, skäljes väl och torkas på en duk samt fläkes. Skinn och ben borttagas noga, och fisken ingnides med ättika och salt samt får ligga omkring 1 tim. En kastrull smörjes med ⅓ af smöret. Fisken skäres i bitar och vändes i mjölet samt nedlägges hvarftals i kastrullen. Mellan hvarje hvarf lägges litet peppar, det rensade och i tärningar skurna selleriet, den skalade och i skifvor skurna löken, persiljan samt resten af smöret. Sist tillsättes det kokande vattnet. Fisken får därefter koka med tätt slutet lock, tills den är färdig eller omkr. 20 min. Den upplägges på karott och de uppvispade äggulorna tillsättas i såsen, som därefter får sjuda under vispning och hälles öfver fisken.

Chokladsoppa (f. 6 pers.). 2½ lit. oskummad mjölk, 125 gr. choklad, 60 gr. kakao, 1 msk. mondamin. socker efter smak, 2 dcl. tjock grädde.

Beredning: Mjölken hälles i en kastrull; när den är på kokpunkten upphälles två tredjedelar däraf och i resten af mjölken upplöses chokladen och kakaon. Den öfriga mjölken tillsättes och då soppan kokar afredes den med mondaminet utrördt med litet kall mjölk. Soppan får därefter koka i 5 min., hvarefter den afsmakas med socker. Grädden vispas till hårdt skum och lägges öfverst i soppskålen.

Soppan serveras med små skorpor.

Fläskkotletter med gräddsås (f. 6 pers.) 9 stora fläskkotletter, 1 liten msk. salt, ½ tsk. hvitpeppar. 2 ägg, 1 kkp. fint stötta skorpor.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 5 dcl. tunn grädde.

Beredning: Kotletterna tvättas med en duk doppad i hett vatten, bultas lätt på båda sidor samt putsas väl. De beströs med kryddorna och doppas i de uppvispade äggen samt vändas i de stötta skorporna. De brynas därefter i smöret, i en tackjärnspanna, nedläggas i en järnkastrull; pannan urvispas med grädden och såsen hälles öfver kotletterna. De få sedan färdigsteka med lock omkr. 10 min. De uppläggas på varmt serveringsfat, garneras med persilja och såsen hälles öfver.

Svart och Hvitt

säsongens stora modenyhet!

Skjortblus

af veckad. svart o. hvit rutig taft } med plissé Kr. 13.50
} utan " " 12.50

Skjortblus

af veckad taft, alla färger ..... Kr. 12.50

Underkjol

af mercericerad satin, plisserad volang, alla färger ..... Kr. 7.75

Linnedräkt

kofta och kjol, kofta 80 cm. lång ..... } med fickor Kr. 23.00
} utan " " 22.00

Linnedräkt

kofta och kjol, kofta 100 cm. lång ..... } med fickor Kr. 25.00
} utan " " 24.00

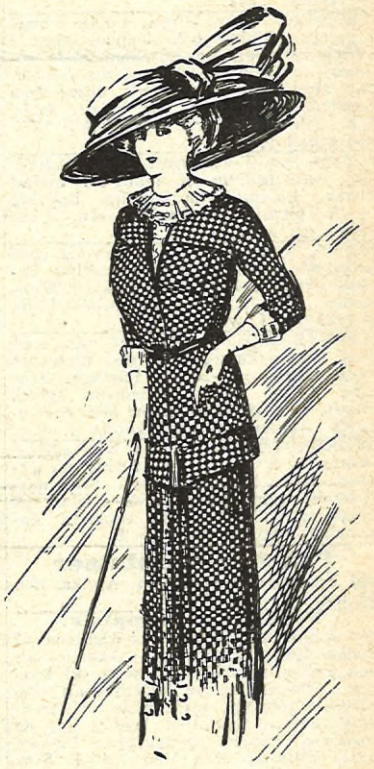

A.-B. Nordiska Kompaniet,

Stureplan, Stockholm.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNFRÖKEN, bildad och barnkär erhåller plats genast i större landthem i Östergötland (nära Omberg). Sökanden, som ej bör vara under 25 år, skall se till och vårda en 5-årig flicka och en 1 års gosse. Svar med lönepret. och foto. under adress: »E—A.», Hästholmen p. r.

EN frisk och barnkär flicka som vill åtaga sig vården af ett 2 månaders gammalt barn, erhåller anställning i medio af maj. Adr. Nygård, Påskallavik.

ATT medfölja till badort i sommar som sällskap och hjälp åt äldre dam finns plats genom Norra Inack:Byrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm.

BILDAD flicka (ej gärna under 20 år) gladlynt, arbetsam och anspråslös får genast plats mot fritt vivre eller någon lön. Hush. 2 pers. och jungfru. Adr. »Prästfru», Ljungby p. r. (Smål.)

FRISK flicka, kunnig i enkel sömnad, får plats efter pingst hos äldre dam. Ej familjemedlem. Porträtt, löneanspr., ref. till fru Bergendal, Avesta.

BILDAD flicka, helst sykunn., får 1 juni—1 okt. plats i officersfam. att med fruns hjälp sköta hemmet. Litet hush. Svar med löneanspr. och rek. till »F.», Karlberg p. r.

PLATS som 2:dra städerska å slott i Skåne af en händelse ledig 1 maj. Ansökning sändes till »S.», Kristianstad p. r.

KAMMARJUNGFRU skicklig i sömnad får god plats i Skåne. »S.», Kristianstad p. r.

TVÅ betalande elever från 1:sta juni vid Fjæstads Konstväfveri i gobelin och växtfärgning. Arvika.

FÖR bildad flicka finnes plats att tillsammans med tvänne systrar sköta ett mindre hushåll jämte trädgård och höns. Fritt vivre, möjligen någon lön. Svar »Småbrukare», Iduns exp.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna sökes från 1:sta sept. att läsa och spela med 10-årig flicka. Gymnastiklektioner önskvärda. Svar med foto., betyg och lönepret. till ingeniör Hjersing, Strömsnäs bruk.

TROENDE, bättre flicka, kunnig i matlagning, väfning och sömnad samt i öfriga inom ett hus förekommande göromål, villig att göra jungfrus sysslor, får bra plats genast och anses som medlem af familjen om betyg, foto., rek. och löneanspråk sändas till »C.», Östersund p. r.

I godt hem i Värmland, litet hushåll, får som medlem af familjen, bildad flicka, kunnig i matlagning, bakning m. m. plats. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

EXAM. sjukgymnast och massös med kunskap i elektricitetsbehandling önskas i familj. Svar till »Massage 1910», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

BARNFRÖKEN, präktig och van, med fina rek., sykunnig, erh. god plats att sköta 4 barn, 5—10 år. Läxläsn. Svar med betyg, foto., löneanspr. märkt »Godt, vänligt hem» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

SJUKSKÖTERSKA. Plats som undersköterska å sanatorium finnes nu genast eller i början på maj. Svar med lönepret. samt betyg torde sändas till »Syster», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Två frielevsplatser

vid Fjæstads Konstväfveri, Arvika, den 15 maj

Föreståndarinneplats

för hvilohem på landet i närheten af Sthlm finnes ledig. Den sökande bör äga god allmänbildning, vara väl kunnig i alla ett större landthushåll tillhörande göromål, äfven höns- och trädgårdsskötsel, dessutom besitta för en värdinna nödiga egenskaper. Platsen skall tillträdas den 1 juni d. å. Svar med uppgift om ålder, föregående verksamhet, ref. samt om möjligt med foto. torde under adr. »Duglig 1910», insändas till Iduns exp.

Kassörska,

helst hemmastadd i stenografi och maskinskrifning äfvensom tysk och engelsk handelskorrespondens, får plats. Svar med betygsafskrifter och foto. till »Genast», Östg. Corresp. kontor, Linköping.

Länssjuksköterskeplatsen

i Gefle provinsialläkaredistrikt sökes före den 15 maj hos förste provinsialläkaren A. J. Larson, Gefle.

Se utförlig annons i n:r 18 af denna tidning.

Lediga platser.

Vid Stockholms Stads Nya Sinnessjukhus.

kungöres härmed ett antal öfversköterskeplatser till ansökan lediga att tillträda genast.

Sökanden skall vara examinerad sjuksköterska samt ha genomgått kurs i sinnessjukvård. Lön 500 kr. med två ålderstillägg å 100 kr. samt allting fritt. Äfven öfversköterskeelever mottagas. Ansökningar åtföljda af läkarebetyg, frejdebetyg samt tjänstgöringsbetyg insändas till öfverläkaren, Långbro Sjukhus, **Elfsjö.**

Närmare upplysningar meddelas af föreståndarinnan, kvinnopaviljongen.

Vid Kungelfs samskola

äro vid instundande höstermins början lediga platser för en andre lärarinna med lön 1,150 kr. och en underlärarinna med lön 800 kr.

Kungelf den 11 april 1910.

STYRELSEN.

Kristligt sinnad lärarinna,

kompetent att undervisa i språk på flickskolans högre stadium finner för nästa läsår anställning i en familj, som för ett år vistas på landet. Svar med löneanspråk och ref. till öfverstelöjtnant Dillner, Karlsborg.

Sjuksköterska

önskas 1 juli till kurafdelningen vid lasarettet i Gefle. Lön 350 kr. och ett ålderstillägg å 50 kr. efter 2 års tjänstgöring samt fritt vivre. Svar före 20 maj till Lasarettsläkaren, Gefle.

För vård af två flickor och en gosse,

6—3 år, önskas barnkär flicka af god familj, något musikalisk. Svar till Skåra, Stigtomta.

Bildad,

musikalisk frisk flicka 20 à 30 år sökes för att såsom sällskap och hjälp vid förekommande göromål, tillsammans med äldre fru och en jungfru, göra hemmet ljust och gladt för förmögen 40-årig ungkarl. Närmare meddelar grosshandl. »A. B. C.», Linköpings Uthyrnings & Annonsbyrå, Linköping.

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

Bie Vattenkuranstalt. Kneippbad. Skogsluft. Enkel och sträng lefnadsordning. Läkare: *Astley Levin,* Sth'm.

Borg Kneippbaden. Sommar- och vinterkurort. Alla varma bad, massagebad, elektriska bad, Kneippsk kallvattenkur, solbad. Utmärkta bostäder o. inackd.-ställen. Läkare: *Walter Bergwall.*

Borgholm Bad- och rekreationsort med sydländskt öklimat. Utmärkta bad. Tidsenlig utrustning. väl fungerande vatten- och afloppsledning. Läkare: *Hj. Erfass,* Lidingö villastad, Sthlm.

Båstads Hafsbad o. Kuranstalt 1 juni—1 (ev. 15) sept. Mildt, jämt klimat, härligt läge, en af västkustens naturskönaste badorter. Läkare: Dr *G. Krikortz.* Sjukgymn. *E. Jacobsson.*

Dalarö Hafsbad. Välk. kur- och rekreationsort. Naturskönaste läge; hälsosamt klimat. Gyttje-, tallbarrs-, kolsyrebad etc., sjukg. Läkare: *G. Heyman.* Upplysn. om rum Riks. 11. kl. 11—3 e. m.

Djursätra Brunn, Versås. Lugnt och stilla. Högt och fritt läge. Järnkällor. Alla vanliga badformer. Omsorgsfull massagebehandling. Billigt. Läkare: *D. Liljeqvist,* Uppsala.

Fiskebäckskil Hafskuranstalt vid Västkusten. Ren, dammfri hafsluft. Alla sorters bad. Massage och sjukgymn. Billiga lefnadsomkostnader. Läkare: *Nils Tidmark.*

Fjällnäs Sveriges högst belägna luftkur- o. reaktionsort, c:a 800 mtr ö. h.; dock i björkregionen. Härlig natur, renaste luft. Ej lungsotspatienter. Bad. Läkare: *E. Knutson,* Sthlm.

Furusund Hafs- o. Gyttjebad i Sthlms norra skärg. v. stora segelleden 2¾ t. resa m. eleg. ångare fr. Grand Hôtel. Alla sort. bad. Billiga bost. 1:a kl. restaurant. Läkare: *K. Sohlberg.*

Grennaforssa vid södra stambanan. Berömd järnkälla. Gyttje- o. medic. bad. Mildt barrskogsklimat, härlig luft. Sjö. Bost. i brunnspark. Adr.: *Moheda.* Läkare: *A. Hygerth.*

Helsjön Gyttjebad och kuranstalt. Alla brukl. badformer, spec. gyttjemassagebad. Godt bord. Naturskön barrskogstr. Ren o. hög luft. Postadr.: *Horred* Riksst. Läk: *Klas Björkman.*

Hjo Badanstalt. Sundaste läge i den förtjusande Guldkroken vid Vettern. Utmärkta bad. Goda bost. Läkare: Prof. *J. Vilh. Hultkrantz,* Uppsala; för gymnastik och massage D:r *C. Törnaren,* Sthlm.

Lannaskede Hälsobrunn och badanstalt. Härligt läge i skogrik trakt i Småland. Järnkälla. Alla brukliga badformer. Kneippbad. Läkare: *O. Sundell,* Hvetlanda.

Ljungskile, förträfflig rekreationsort, med väl serverade bad. Apotek. Järnkälla. Nytt societetshus. Öppen 1 Juni—1 evt. 15 Sept. Ångbåts- o. järnvägsst. Läkare: *Nath. Dahlberg.*

Loka, vid Bergsl. järnväg. Säs. 13 juni —13 aug. Naturskönt läge i högtl. skogstrakt. Reumat., hjärtfel, neurastheni. Berömda gyttjebad jämte alla vanl. badformer. Läk: Litfmed. *I. Hedenius,* Sthlm.

Lundsbrunn Hälsobrunn och badanstalt. Högt och torrt läge i naturskön trakt nära Kinnekulle. Vidsträckta parker. Berömd järnkälla. Billigt. Läkare: *E. Pontén,* Göteborg.

Lyckorna Hafsbad och klimatisk kurort i härlig natur å västkusten, kransad af yppiga, skogsklädda höjder. Läkare: *M. Blumenthal,* Sthlm.

Lysekil Klimatisk kur- och rekreationsort. Utmärkta gyttje-, kreuznacher-, half- och hafsbad, sjukgymnastik, massage. Tidsenliga anläggningar, billiga priser. Läkare: Prof. *A. Wide,* Sthlm.

Malen, Båstad. Fullständig kurort. Varm- och hafsbad. Vidsträckt barrskog. Gymnastik, brunnsdrickning, dietisk behandling. Lekstuga. Läkare: *Carl O. Segerberg,* Helsingborg.

Marstrand (»Nordens Madeira».) Hafskuranstalt med utmärkta bad, spec. gyttjebad, goda kommunikationer, billiga lefnadsomkostnader. Läkare: *J. Bauman,* Marstrand.

Medevi Skogssanatorium. Berömda järnkällor med radioaktiv utstrålning. Utmärkta gyttje- o. halfbad. Sol- o. luftbad. Kalla bad i Vättern. Terrängkurer. Dietiskt bord. Läk: *G. A. Alvin,* Sthlm.

Mörsils Sanatorium f. bröstsjuka, Jämtland. Öppet året om. Ren, stärk. fjälluft. Lätta komm. Första kl. bord. Elektr. belysn. Rikstel. Öfverläk: *T. Horney,* Mörsil.

Mösseberg Vattenkur. o. sanatorium, 1,100 fot ö. h. Öppet hela året. Nauheimerb. med fiyt. kols., elektr. ljusb. Inhalatorium. Röntgen- o. Högfrekvensafd Läk: *Fr. Odenius,* Sthlm.

Nybro Brunn- och badanstalt. Skogsklimat med präktig barrskog. Torr grusgrund. Nytt varmbadhus. Solbad. Elektriska glödljusbad. Billigt. Läk: Doc. *Kj. O. af Klercker,* Lund.

Nynäs Hafsbad modern, förstklassig sommar och vinterkurort med fullst. vattenkuranst. och alla moderna kurmedel. Mildt klimat, härligt läge. Läkare: *O. F. Åberg.*

Porla Brunn. Berömda, kraftiga järnvatten. Fullst. badanstalt. I termin: 1 juni—1 juli; II termin 5 juli—2 aug. Postadr.: Porla. Läkare: Lifmedikus: *E. O. Lidin,* Sthlm.

Ragunda Vattenkuranstalt och hälsokälla i östra Jämtland. Vackert läge vid den härliga Hammarsforsen, mildt klimat. Postadr.: *Hammarstrand.* Läkare: *Fredrik Bergvall,* Sthlm.

Ramlösa 204:e säsong. Järn- och Neuenahrliknande alk. källa; kall-. Nauheimer-. varmvattenkur; gyttjeb. Radiogenkur. Spec. diet för socker-, gikt-, njursj. & korp. Läk: *E. Landergren,* St.

Ronneby Brunn. Starkaste järnkällor, massage-, ljus-, hafsbad, kallvattenkur, dietkur. Läk: *Gunnar Forssner,* Sthlm. Ensk. praktis. d:r Har. Ernberg, dr G. Bergmark, dr Fr. Zachrisson.

Ryds Brunns- och Badanstalt. Sverig s äldsta kneippkuranstalt. Naturskönt läge. Barrskog och insjöar. Lugnt och stilla. Läkare: *H V. Kindblom,* Ryd.

Saltsjöbaden ½ t. från Stockholm, badsanatoriet öppet hela året. Begär upplysning om priserna. Rum från 1: 50. Läkare: *Emil Zander* och *Olof Sandberg.*

Skagersbrunn vatten- och luftkurort med järnkällor i östra Värml. Härl. barrskog Alla badformer. Sommarsäs. 1 juni—1 sept; öfriga årstider hvilohem. Läk: *J. O. A. Bergqvist,* Sthlm.

Strömstad Hafskuranstalt. Skyddadt läge. Mildt hafsklimat. Berömda gyttjebad. Järnkälla. Säsong 1 juni—15 sept. Läkare: *A. Berghel,* Stockholm.

Styrsö Hafsbad i Göteborgs skärgård. Mildt och jämt klimat. 50 minuters inomskärsresa fr. Göteborg. 1:a klass Hotell. Restauration, bad m. m. Läkare: *A. Kuylenstierna,* Göteborg.

Särö Hafsbad och kurort. Rik vegetation. Härliga promen. med utsiktsplat. Öppen året om. Tåg med Göteborg 18 ggr dagl. Läkare: *Georg Engstrand,* Särö,

Sätra Brunn. 1,¼ mil från Sala. Stillhet, enkelhet. Barrskog. Gyttjebad, gymnastik, massage; särskild matordning för magsjuka. Öppen 13 juni—13 aug. Läkare: *R. Friberger,* Uppsala.

Söderköping Brunn och bad. Fullständig brunns & badkur. Sjukgymnastik och massage. Hetluftsbehandl. Enkelt lefnadssätt. Tidsenliga bostäder. Läkare: *R. Almberg,* Sthlm.

Södertelje Nytt badhus och societetshus. Utvidg. badhot. Spec. *Tvålmassageb.* Hafsbad. Sol- o. luftbad. Läk: *Axel Hellstenius,* Sthlm. För mass o. gymnastik: d:r *N. Wennström,* Sthlm.

Tranås Vattenkuranstalt, öppen året om. Alla varma och kalla bad. Fullst Kneippbehandling. Mild och ren luft. Naturskönt läge, vidsträckt barrskog. Billiga priser. Läkare: *H. Tham,* Tranås.

Trosa Bad- och sommarv'stelseort. Naturskönt läge. Ren och stärkande luft. Utmärkta varm- och saltsjöbad Läkare: *Hugo E:son Brand.* Billiga lefnadsomkostnader.

Tulseboda Brunn- o. kurort. Kyrkhult, Blekinge. 1 juni—1 sept. Naturskönt läge i högt liggande skogstrakt. Utmärkta bad. Apotek. Billiga lefnadsomkostnader. Läkare: *E. Kinnwall.*

Tyringe badanstalt & sanatorium. Öppet året om. Alla nu brukl. bad former. Naturskönt läge. Ren, stärkande luft. Mildt sydl. klimat. Billiga lefnadskostnader. Läkare: *O. Reimers,* Tyringe.

Ulricehamns Sanatorium och badanstalt. Öppet året om. Vidstr. skogsomr. Mer än 300 m. öfv. hafvet. Alla brukliga badformer, äfven elektriska. Läkare: *Johan A. Andersson,* Sthlm.

Varberg Hafsbad och gyttjebadanstalt. Bästa hafsbad, spec. gyttjebad Elektr. ljusbad. Billiga afgifter och lefnadsomkostnader. Läkare: Lifmedikus *Emil Jacobson,* Stockholm.

Visby Varmbads- och Kneippkur-anstalt. Mildt ö-klimat. »Ruinernas stad». Nytt: Kneippbyn m. lufthydd. o. solb. m dusch i skogen o. kontin. strandb. v. öppna hafvet! Läk: *K. Kallenberg,* Sthlm.

Värmlands Eda vattenkuranstalt o. järnkälla. 10 juni—31 aug. Natursk., högt läge, milsvida skogar. Gyttje-, sol- o. sandbad, massage, sjukgymn. Elektricitet. Läk: *Alfr. Ternell,* Sthlm.

Östhammar Hafsbadanstalt. Skyddadt läge vid vik af Ålands haf. Berömda gyttje- och tvålmassagebad för reumatism. Härlig hafs- och skogsluft. Läkare: *F. Scherstén* Östhammar.

☛ **Medicinska förfrågningar** besvaras af resp. läkare och för **närmare upplysningar** hänvisas till den af Sv. Kurortföreningen utgifna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter» tillgänglig i bokhandeln) och till de olika kurorternas prospekt som erhålles genom kamrerkontoren samt Svensk Bad- och Turisttidning och Svenska Turistföreningen i Stockholm.

PLATSSÖKANDE

33-ÅRIG FLICKA, arbetsam och ordentlig, önskar plats i prästgård, herrgård eller finare hem för att deltaga i alla husliga bestyr (utom diskning, skurning och tvätt). Är kunnig i enkel sömnad, handarbete och konstväfnad. Lön önskvärd. Svar till »Familjemedlem», Karlshamn p. r.

SOM guvernant eller lärarinna i tyska önskar ung, tysk dam anställning uti bättre familj, som vistas på landet under sommaren. Sökanden är tysk student och studerar f. n. vid tyskt universitet. Svar till »Anspråkslös», Snällposten, Lund.

Bildad flicka

af fin familj önskar komma såsom hjälp och sällskap å större egendom. Van vid husliga göromål. Svar till »20 år», Iduns exp., Stockholm.

UNG bättre flicka, musikalisk och barnkär önskar plats snarast i familj som sällskap och hjälp. Är villig deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Innehar plats men önskar ombyte. Svar till »Referenser», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

BILDAD flicka, hushållsvan i matlagning, bakning o. s. v söker plats. Goda rek. Svar »Villig—Duglig», Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

BILDAD, 22-årig flicka, huslig och praktisk, som vistats i England i 4 år, önskar plats i Stockholm eller dess närhet i fam., att läsa och tala engelska med barnen eller att vara behjälplig i hemmet med förekommande husliga sysslor. Svar till »May», Iduns exp.

UNG flicka önskar under sommaren plats som husmoders hjälp. Van vid barn. Goda rek. Goda rek. Svar till »Fritt vivre», Iduns exp.

EN 28-årig flicka med vana vid sjukvård önskar plats som hjälp och sällskap för sjuk herre eller dam. Svar till »Lugn och tlåig», Iduns exp.

ANSPRÅKSLÖS bättre flicka, som genomgått en husmoderskurs, något kunnig i sömnad, önskar plats i familj som husmoders hjälp. Svar till »Familjemedlem 15 maj», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD, musikalisk, resvan norrländska önskar plats som hjälp och sällskap på resor. Talar tyska och engelska och har 1½ år vistats i Tyskland och Schweiz. Svar »29 år», Brahegat. 22, IIII, Sthlm.

20-ÅRIG bild. språkkun. flicka önskar plats som hjälp till husmoder på landet från 15 juni, genomgått hushålls-, väf- och syskola. Goda rek. Svar till »A.», Tidningskont., Storg. 8, Sthlm.

ANSPRÅKSLÖS och huslig flicka, van vid enklare matlagning önskar plats i helst barnlös familj, där hon får anses såsom medlem i familjen. Svar emotses tacksamt under signatur »19 år», Rämshyttan.

UNG flicka från godt hem önskar plats i familj att vara husmodern behjälplig med alla inom ett hem förekommande göromål. Genomgått hushållskurs. Svar till »Pålitlig», Köping p. r.

GLADLYNT, barnkär, 20-årig, undervisningsvan småsk.-lärarin. önskar plats i familj, att sköta om och läsa med barn, under tiden 20 maj—1 aug Fritt vivre samt någon lön önskas. Svar snarast möjligt till »Gert», Velinge, Tidaholm.

BILDAD dam, som talar engelska och tyska önskar under sommaren plats i familj (gärna religiös) på landet i södra eller mellersta Sverige att undervisa i engelska och tyska. Svar till »Undervisningsvan», Iduns exp.

UNG, anspråkslös flicka, seminarist, genomgått 8 kl. läroverk, önskar under ferierna plats i familj, dels som hjälp och sällskap, dels att läsa med mindre barn. Goda rek. finnas. Svar tacksamt till »Villig», Skara p. r.

ETT godt hem sökes af 21-årig bildad flicka, där hon mot fritt vivre vill tjänstgöra som sällskap och hjälp. De bästa ref. gifves och fordras. Svar till »Juni månad», Iduns exp.

UNG småskollärarinna önskar plats i ett vänligt hem på landet för att hjälpa till med göromålen inomhus eller ock medfölja som hjälp till en badort eller längre resa. Kunnig i tyska språket. Svar till »Ombyte 30», Iduns exp.

20-ÅRIG FLICKA, som genomgått kurs i huslig ekonomi samt för närvarande hushållselev i finare prästfamilj, önskar plats omkring den 1 juni i Västergötland att hjälpa husmoder med alla inom hus förekommande göromål. Vid lön fästes intet afseende, utan hufvudsak att så mycket som möjligt få på egen hand sköta hushållet under husmodrens öfversikt. Svar till »Västergötland», Iduns exp. f. v. b.

MEDELÅLDERS dam, språkkunnig och musikalisk, van att förestå landt- såväl som stadshushåll, äfven kompetent som privatsekreterare, söker plats som värdinna i aktadt hem. Bästa ref. och betyg. Östermalms Inack.-Byrå, 33 Brahegatan. Riks. 97 54. Allm. 198 95.

BÄTTRE flicka önskar till d. 1:sta juli eller senare plats som sällskap och hjälp åt äldre dam eller att medfölja på resor. Har genomgått kurs i massage och är kunnig i alla inomhus förekommande göromål. Svar till »U. L.», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

EN ung flicka, som genomgått ett åttaklassigt läroverk, önskar komma till en familj på landet för att undervisa barn några timmar dagligen. Svar till »Elin», Iduns exp.